

10-11(403-404)

21.04.2015

Հրատարակվում է
1999թ. սեպտեմբերից

Ճանաչել գիմաստությունն և գիտարար, իմանալ զբանս հանճարոյ

ԼՍԱՐԱՐ

Лусарар

ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

Lusarar

ՀԻՇՈՒՄ ԵՆԷ ԵՎ ՊԱՆԱՆՁՈՒՄ

Յուրաքանչյուր հայի լուռ կարգախոսը դարձած այս արտահայտությունը միայն հարյուրամյա մեծ ցավի արտահայտություն չէ, այն նաև բողոքի ճիչ է ընդդեմ անցյալ դարասկզբին Օսմանյան թուրքիայում իրականացված ցեղասպանության: Հայոց մեծ եղեռնը ապրվում է ամեն մի նոր սերնդի մեջ, իսկ անցնող ժամանակը մեզ ոչ թե հեռացնում է պատմական ողբերգությունից, այլ հակառակը՝ ավելի է մոտեցնում ցավի արմատին: 1915-1923 թվականներին երիտթուրքերի, այնուհետև նաև քեմալականների վարած ստոր քաղաքականությունն ուղղված էր մի հիմնավոր ցանկությամբ: Հրի ճարակ դարձան հազարավոր հայաբնակ գյուղեր ու քաղաքներ, սրի մատնվեց կամ տարագրվեց մեկուկես միլիոն հայ, որոնց մեղքն ընդամենը... նրանց ազգային պատկանելությունն էր:

Այս ահասարուռ փաստը, ցավը, դեռևս քիչ պետություններ են ընդունել: Անցած հարյուրամյակում հայերի ցեղասպանությունը համընդհանուր չճանաչելու պատճառը թերևս հայոց պետականության բացակայությունն էր: Վերջին ավելի քան երկու տասնամյակում, Հայաստանի Հանրապետության անկախ պետականության պայմաններում, ցեղասպանության ճանաչման նոր գործընթաց է սկսվել աշխարհում, որը քանի գնում՝ ավելի մեծ թափ է առնում: Մեր երախտագիտությունն ենք հայտնում այն բոլոր երկրներին, որոնք արդեն իսկ դատապարտել են մարդկության դեմ ուղղված այդ ոճրագործությունը՝ շեշտադրելով մոլորակի վրա նոր ցեղասպանությունների հրահրման անթույլատրելիությունը:

Նաև հավատում ենք, որ ոչ հեռու ապագայում պատմական արդարությունը կվերականգնվի, և թուրքիան առերեսման կկանգնի իր իսկ պատմության առաջ: Դրա հուսալի հիմքերը կան. օրերս Եվրախորհրդարանը իր լիազուցված միջոցով հավանություն տվեց Հայոց ցեղասպանության մասին բանաձևին, որով առաջարկվում է հանձնարարվում է Եվրամիության անդամ երկրների խորհրդարաններին ու կառավարություններին՝ համապատասխան բանաձևեր ընդունել ու որոշումներ կայացնել ցեղասպանության ճանաչման և դատապարտման վերաբերյալ:

Նկատենք, Եվրախորհրդարանը երրորդ անգամ է ընդունում փաստաբանական, որով ճանաչում է 1915 թվականին Օսմանյան կայսրությունում մեկուկես միլիոն հայերի բնաջնջման փաստը: Հատկապես կարևոր է, որ այս անգամ բանաձևի նախագծի քննարկման ժամանակ էս պատգամավորները կոչ են արել թուրքիային ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը:

Համանման որոշում Եվրախորհրդարանն ընդունել էր նաև 2005թ. սեպտեմբերի 28-ին: Իսկ 1987 թվականի հունիսի՝ ԵՄ-ի ընդունած բանաձևում ընդգծվում էր, որ Եվրոպական խորհրդարանը 1915-1917 թվականներին Օսմանյան կայսրությունում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձությունները գնահատում է որպես ցեղասպանություն, ինչպես որ սահմանված է ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի 1948 թվականի դեկտեմբերի 9-ին ընդունած՝ Ցեղասպանության հանցագործության կանխարգելման և դատապարտման կոնվենցիայում:

Աշխարհն, այդ պարտավոր է ճանաչել ու դատապարտել Հայոց եղեռնը: Անժխտելի է, որ եթե հայ ժողովրդի դեմ ուղղված ոճրագործությունը ժամանակին դատապարտվեր, ապա հազիվ թե լիներ հրեական Յոլոթոստը, որը մուսուլման մարդկության դեմ ուղղված մեծագույն ոճիրներից է:

Յավը հիշելը նաև հատուցում է պահանջում: Մարդու մարմնի վրա վերջը կարող է սպիանալ, բայց ժողովրդին պատճառված վերջը սպիանալ չի կարող, քանի դեռ այն շարունակում է մնալ անտեսված ու արմատոր:

Ազգի մեծ ցավը հիշելով՝ մենք միաձայն դա ենք պահանջում:

«ԼՍԱՐԱՐ»

ՃԱՆԱԳՈՒՄ, ՂԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄ ԵՎ ՆԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱՑՈՒՄ

«Հայոց ցեղասպանությունը որպես մարդկության դեմ ուղղված հանցագործություն» ապրիլի 11-ին Արցախի պետական համալսարանում տեղի ունեցած միջազգային գիտաժողովի թեման էր: Միջոցառումը նվիրված էր հայ ժողովրդի պատմության մեջ ամենաողբերգական իրադարձության՝ 100-րդ տարելիցին: Մասնակից երկրների աշխարհագրությունը մեծ չէր՝ Ռուսաստան, Հայաստան և Արցախ: Ներկա էին ՀԱԵ Արցախի թեմի առաջնորդ Պարզև արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանը, կրթության և գիտության նախարար Ալվա Արյանը, պաշտոնատար այլ անձինք:

Գիտաժողովի մասնակիցներին ողջունեց և արգասաբեր աշխատանք մաղթեց մայր բուհի ղեկավոր Մանուշ Մինասյանը: Մեկ դար անց էլ Ցեղասպանությունը հայության համար շարունակում է մնալ չսպիացող վերք, ասաց նա՝ միաժամանակ ընդգծելով, որ մեր ժողովրդին իր մեջ ուժ է գտել վերածնվելու ու վերականգնելու կորսված պետականությունը:

Գիտաժողովի մասնակիցներին ուղերձ էր հղել Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանը: 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանության ըստ արժանվույն չդատապարտելը ծնել է նոր ոճիրներ: Անպատժելիությունն է խրախուսել Արդարադատության նախարարի վերջին Սուժգայիում, Բաքվում կազմակերպելու հայերի ջարդեր, պատերազմ սանձազերծելու Արցախի դեմ՝ ոչնչացնելու համար երկրի իսկական տերերին՝ հայերին: «Սակայն այս անգամ մեր ժողովրդին բնաջնջելու հակառակորդի ծրագրերը դատապարտված էին ձախողման, ասված էր ուղերձում, քանզի դարավոր ցավն ու կորուստն ուժեղացրել էին հայի ազատատենչ ոգին, դարձրել նրան ավելի ամուր ու անսասան: Արցախյան ազատամարտի տարիներին համայն հայությունը ոտքի ելավ մեկ մարդու պես՝ պաշտպանելու իր պատմական հողը, հնագույն լեզուն, հավատքն ու մշակույթը, սեփական ձեռքերով կերտելու իր ճակատագիրը: Համազգային միասնությունն ու համախմբվածությունը և հայոց անկախ պետականությունը դարձան մեր հաղթանակների գրավականն ու խորհրդանիշը»:

Օրինության խոսքում Պարզև արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանը գոտեպնդիչ համարեց հանցամասնը, որ ապրիլի 23-ին Մեծ եղեռնի մեկուկես միլիոն անմեղ զոհերը վերջապես պաշտոնապես կարգավեց: Նա համոզված է, որ մեզ բաժին ընկած ծանրագույն փորձությունից անգամ դրականոր պիտի քաղենք՝ կոփվելով և գործելանալով, ինչը մեր ազգին կդարձնի անպարտելի: Իսկ պահանջատիրությունը, դրան հետամուտ լինելը Մրբազանը քննում է ավելի շատ բարոյական տեսանկյունից, քանզի համարում է, որ դա պիտի արվի նախառաջ հանուն մարդկության՝ նրան գերծ

պահելու համար հանցագործություններից:

Հայոց ցեղասպանության ճանաչման նոր փուլի առանձնահատկությունների մասին էր երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետի դեկան, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Էդիկ Մինասյանի զեկուցումը: «Այսօր էլ Հայոց ցեղասպանության մեղադրանքը մնում է որպես առկա իրողություն, որը պետք է ճանաչվի պատասխանատու պետությունների կողմից», ասաց նա: Մինչև 1965 թվականը խորհրդային Միությունում Մեծ եղեռնը արգելված թեմա էր առաջին հերթին ուսումնասիրողների համար: Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման փուլի սկիզբը եղավ հենց 1965 թվականը, երբ Ռուրուզլայի Սենատը և Ներկայացուցիչների պալատը Գլխավոր ասամբլեայի համատեղ միտում որոշում ընդունեցին Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օր սահմանելու մասին: Դրանից հետո ցեղասպանությունը ճանաչող նոր որոշումներ ընդունվեցին:

Ըստ բանախոսի՝ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման նոր փուլի կարևոր առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ Թուրքիայում փոխվել է հասարակական կարծիքը Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ: Մի շարք պատմաբաններ ու գիտնականներ ոչ միայն ճանաչում են Հայոց ցեղասպանությունը, այլ նաև կոչ են անում իրենց պետությանը՝ այն պաշտոնապես ճանաչելու: Թուրքիայի հասարակությունն այդ ճանաչումը համարում է երկրի ժողովրդավարացման բաղկացուցիչ: Վաղ թե ուշ Թուրքիան պետք է առերեսվի սեփական պատմության հետ: Եվրամիությանն անդամակցելու այդ երկրի ցանկությունն այդպես էլ կմնա ցանկություն, եթե նա չճանաչի Հայոց ցեղասպանության փաստը: Եվրախորհրդարանը, սկսած 2000 թվականից, մի քանի անգամ բանաձևեր է ընդունել Հայոց ցեղասպանության ճանաչման և Թուրքիայի վարքագծի դատապարտման վերաբերյալ:

Ձեկուցողն ուշադրություն հրավիրեց այն հանգամանքի վրա, որ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման վերաբերյալ բանաձևերից միայն Հայաստանի, Լեռնային Ղարաբաղի, Ռուսաստանի և Եվրոպայի ժողովրդական կուսակցության բանաձևերում է նշված, որ հայերը ոչնչացվել են իրենց բնօրրանում, շեշտադրում, որը ենթադրում է հատուցում: Նա կարծում է, որ պետք է «որևէ բանաձև որևէ երկրի խորհրդարանում ներկայացնելուց առաջ հստակեցնենք, թե ճանաչելուց հետո հատուցման փուլն ինչպես է կազմակերպվում, որը կլինի հենց բանաձևի մեխը»: Իսկ որպեսզի միջազգային աստիճաններում կարողանանք պաշտպանել մեր դատը, պետք է հասնենք նրան, որ միջազգային իրավունքում ամրագրվի ցեղասպանության ճանաչարհով ժողովր-

դին հայրենագրվելու համար նախատեսված պատասխանատվությունը: Այս թեգորը գիտնականն առաջ էր քաշել դեռևս 2009, 2010 թվերին: Ե. Մինասյանն ուրախալի համարեց փաստը, որ Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի Համահայկական հռչակագրում իրավական պահանջների թրթածորար մշակելու վերաբերյալ դրույթ է ներառված:

Երևանի պետամալսարանի փիլիսոփայության ամբիոնի վարիչ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ Ալեքսանդր Մանասյանը կանգ առավ Հայոց եղեռնի միջազգային քաղաքական ասպեկտների վրա: Քաղաքական մոտեցման անմիջական օբյեկտը, ըստ նրա, նախառաջ տեքստն է, բանալի բառը, որոնք թույլ են տալիս ճիշտ մեկնաբանելու փաստը, իրադարձությունը: Ձեկուցողի տեսակետով՝ պետք է զգուշությամբ, քննադատաբար օգտագործել «Օսմանյան կայսրությունում հայերի ցեղասպանությունը 1915-1923 թվականներին» տարածված բանաձևը: Նրա պնդմամբ՝ անհրաժեշտ է վերանայել այս բանաձևը, քանի որ Հայոց ցեղասպանությունն սկսվել է ավելի վաղ՝ 19-րդ դարի վերջին համիդյան ջարդերով և շարունակվել նաև քեմալական կառավարության ժամանակ, իսկ 1915 թվականը խորհրդանշական իմաստ ունի և Մեծ եղեռնի տարին է, Մեծ ցեղասպանության, ուստի նշում ենք ոչ թե Հայոց ցեղասպանության, այլ Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցը: Այլ Մանասյանը բանաձևը ճիշտ չհամարեց նաև աշխարհագրական ընդգրկման տեսանկյունից՝ հիշեցնելով, որ թուրքերը հայերի զանգվածային կոտորածներ են կազմակերպել նաև Արևելյան Հայաստանում, Արևելյան Անդրկովկասում:

Հետևաբար, տվյալ բանաձևը, գիտնականի եզրահանգմամբ, համարժեք ձևով չի արտացոլում տեղի ունեցած ոճրագործության քաղաքական ու փաստական բովանդակությունը: Իրողության աղավաղված բանաձևնանը, նրա համոզմամբ, նպաստել են Արևմուտքը և խորհուրդների երկիրը՝ իրենց հանցավոր լուրջությամբ:

Քաղաքական մեծ նշանակություն ունեցող մի կարևոր հանգամանք է: 20-րդ դարում որպես ցեղասպան պետություն կայացած

Թուրքիան հիմնել է նոր ցեղասպան պետություններ՝ Ադրբեջանի Դեմոկրատական Հանրապետությունը, իրավահաջորդը՝ մերօրյա Ադրբեջանի Հանրապետությունը և Կիպրոսը: Այս ամենը պետք է ներառվի ձևակերպումներում, երբ մենք խնդիր ենք կայացնում ենք աշխարհին. բանախոսի հետևությունն է:

Քաղաքական մի այլ տեսանկյուն: Չպատժված հանցագործությունը (գիտնականն «անպատժելի» բնութագրիչը չի օգտագործում) ծանր քաղաքական հետևանքների է հանգեցրել:

Նախ՝ թուրքն իրեն անպատժելի է կարծում: Երկրորդ՝ երկրները, որոնք Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը դարձրել են քաղաքական առևտրի առարկա, իրենց հասարակություններին ակամա ներքաշել են այդ գործարքի մեջ, ինչը չի կարող բացասական հետևանքներ չունենալ իրենց իսկ համար: Իսկ հայերս մեր դեմ գործած ոճիրը պետք է ներկայացնենք առաջին հերթին որպես մարդկության դեմ կատարված հանցագործություն: Առաջին հերթին և հետևողականորեն:

Այլ Մանասյանը ցավով նշեց, որ ադրբեջանահայության ցեղասպանությունը դուրս է թողնված խնդրի շրջանակից, անտեսվում է դրա կարգի դարաբաղյան հակամարտության հետ:

Հրեաներն իրենց ցեղասպանության առանձնահատկությունն արտահայտել են «հոլոքոստ» (ողջակիզում) եզրույթով: Գիտնականն առաջարկեց հայերի ցեղասպանությունն աշխարհում ճանաչելի դարձնել «եղեռն» եզրույթով, որն արտացոլի ժողովրդին իր հայրենիքում բնաջնջելու իմաստը:

Կիսազուար միտում վերջին՝ ԱրԴՀ պրոռեկտոր Վիտյա Յարամիչյանի «Հայաստանի քաղաքացիությունը որպես ցեղասպանագործի հանցածին վարքագծի ձևավորման գործոն» զեկուցումը լսելուց հետո գիտաժողովի մասնակիցներն աշխատանքը շարունակեցին պատմության, քաղաքագիտության և իրավագիտության, գրականագիտության ու լեզվաբանության, օտար լեզուների մասնախմբերում:

Ծովինար ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՄԻՋՔՈՒՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

ԵՊՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՎ Է ԹՈՒՐԷԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումների շրջանակում ապրիլի 8-ին Արցախի պետական համալսարանում տեղի ունեցավ հանրապետական ուսանողական միջբուհական գիտաժողով, որը նախաձեռնել էր պատմության ամբիոնը: Ներկա էին բուհի ղեկավարությունը, պատմության և քաղաքագիտության ֆակուլտետի ուսանողներն ու դասախոսները, լրագրողներ: Հրավիրված էին և ելույթներով հանդես եկան Մեսրոպ Մաշտոց Համալսարանի ուսանողները:

Գիտաժողովի աշխատանքները ողջունեց և հաջողություններ մարտնչեց Արցախի մայր բուհի ղեկավար Մանուշ Մինասյանը: Նրա խոսքով՝ Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցին ընդառաջ չափազանց կարևորվում է 20-րդ դարի առաջին Ցեղասպանության ճանաչման, դատապարտման և իրավական հետևանքների գնահատման գործընթացը: Այս առումով կարևոր է համայն հայության ուժերի մեկտեղումը, որին պետք է միանա աշխարհի քաղաքակիրթ մարդկությունը:

Առաջին զեկուցողը ԱրԴՀ պատմության բաժնի 3-րդ կուրսի ուսանողուհի Տաթև Պետրոսյանն էր, ով հանդես եկավ «Հայոց մեծ եղեռնի ծրագիրը և իրականացման ձևերը» թեմայով:

19-րդ դարի վերջերից, համոզվելով, որ հայ ժողովրդին ծուլելու, Հայաստանը հայաթափելու քաղաքականությունն արդյունք չի տալիս, թուրքերը կրկին անցնում են հայերի ֆիզիկական բնաջնջման քաղաքականության իրականացմանը: Եղեռնի և զանգվածային կոտորածների միջոցով նոր հայրենիք ձեռք բերելու քաղաքականության հիմքը դրել է Աբդուլ Համիդ 2-րդը, ով 1894-1896թթ. ոչնչացրել է շուրջ 300 հազար հայերի: Թուրքիան սպասում էր միջազգային հարմար պահի՝ հայերի ցեղասպանու-

թյան ծրագիրն ամբողջությամբ իրագործելու համար: Նման գաղափարախոսության նպատակը Մեծ Թուրանի ստեղծումն էր, որը պետք է իրականացվեր երեք փուլով: Ձեկուցողը դրանցից յուրաքանչյուրին անդրադարձավ առանձին-առանձին:

Պատմությունը խաչաձևեց թուրքերի և հայերի ազգային շահերը: Հարցը դրվել էր անողորմ կերպով՝ հայոց պատմական հայրենիքում պետք է ապրեր մեկը՝ կամ թուրքը, կամ հայը: Հայ ժողովուրդը պետք է կարողանար պաշտպանել իր հայրենիքը թուրքական զավթիչներից, կամ էլ գաղթել օտար երկրներ, հակառակ դեպքում դատապարտված էր ոչնչացման: Եվ հայն ընտրեց պայքարի ուղին: Ազատագրական պայքարի ընթացքում մշակվում է չարյաց փոքրագույնի կոնցեպցիան, որի համաձայն՝ եթե անկախության համար բարենպաստ պայմանները բացակայում են, ապա կենսական անհրաժեշտություն է դառնում Ռուսաստանի և ոչ թե Թուրքիայի տիրապետության տակ գտնվելը, քանզի եթե առաջինը մշակվում էր լույս պետության կորուստ, ապա երկրորդը հանգեցնում էր հայ ժողովրդի ֆիզիկական ոչնչացման:

Ընդհանուր առմամբ՝ հնչեց 13 զեկուցում, որոնցում գիտականորեն վերհանվեցին 20-րդ դարասկզբի ոճապատկերային մանրամասները, դրանց պատմական հետևանքներն ու ժամանակակից խնդիրները: Գիտական աշխատանքների հեղինակները նաև պատասխանեցին ներկայից հարցերին:

Ըստ բանախոսների՝ Հայոց ցեղասպանությունը մեծ թափ ստացավ համաշխարհային պատերազմի բռնկմանը զուգընթաց, այն պահին, երբ Թուրքիան դեռ ոչ մի երկրի պատերազմ չէր հայտարարել, և ոչ էլ իրեն էին ներ-

բաշել այդ սպանդի հորձանուղը: Սակայն երիտթուրքերը, վաղօրոք նախապատրաստված լինելով ցեղասպանության իրականացմանը, ակնդետ սպասում էին նպատակը պայմանների: Իրար հոշոտող երկու բանակների բաժանված աշխարհի մեծերը, սեփական հոգսերից գատ, այլևս ուրիշներով զբաղվելու ժամանակ չէին գտնում: Թուրքերի համար այդպիսի օրեր եղան պատերազմի առաջին տարիները, որից օգտվելով՝ սկսեցին մեծ ոճրի իրականացումը:

Ամեն ինչ սկսվեց 4. Պոլսից, որտեղ խարսխված էր բազմահազարանոց արևմտահայությունը: 1915թ. ապրիլի 23-ն էր, օրը՝ շաբաթ: Նախորդ օրվա Ձատկի տոների արարողությունից հոգնած հայ համայնքը նիհիլում էր խաղաղ քնով, գուցե և արդեն նոր երազանքներով: Մայրաքաղաքում այդ ժամանակ ապրում էր հայ մտավորականության փառանքը՝ 196 գրող, 168 նկարիչ, 578 երաժիշտ, 336 բուժաշխատող, 176 ուսուցիչ, 160 իրավաբան, 62 ճարտարապետ, 64 դերասան: Ապրիլի 23-ի լույս 24-ի գիշերը թուրքական ցեղապաշտների զինված հրոսակները ներխուժեցին հայ մտավորականների բնակարանները: Մարդկային երևակայությունն անգոր էր պատկերացնել կատարվածը: Մինչ առավոտյան աղջանուղը մեծ քաղաքը վերածվել էր դժոխքի...

Կոտորածի հետևանքները զարհուրելի էին. Արևմտյան Հայաստանը գրկվեց իր 2000-ամյա մշտական բնակչությունից: Մեկ տարվա ընթացքում բռնի մահմեղականացվեց 200 հազար հայ, որոնք այժմ ապրում են ճորտի գետի հովտում: Գողթական դարձավ և աշխարհով մեկ սյուրվեց ավելի քան 1 միլիոն հայ: Ահեղ էին և նյութական կորուստները:

1915թ. երիտթուրքերի կազմակերպած ցեղասպանությանը զոհ գնաց 1,5 միլիոն հայ:

Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության իրականացումից արդեն անցել է 100 տարի: Այնինչ, այդ երկիրը մինչ օրս չի ճանաչել այն, քանի որ դա ենթադրում է Թուրքիայի նկատմամբ բարոյական, հողային և նյութական պահանջների ներկայացում:

Ձեկուցող Արփիհե Աղաջանյանի համոզմամբ՝ Թուրքիայի Հանրապետության՝ որպես Օսմանյան կայսրության իրավահաջորդի, փոխհատուցման պարտավորությունը ներկայիս Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ՝ որպես Հայաստանի առաջին հանրապետության իրավահաջորդի, կազմում է առնվազն 41,5 մլրդ ԱՄՆ դոլար: Իրավաբանների միջազգային հանձնաժողովի (ԺՆԱ) ավագ իրավախորհրդատու Ֆեդերիկո Անդրու-Գուզմանը գրում է. «Հայ ժողովրդի դեմ իրականացված հանցագործությունը դեռ Թուրքիայի պատասխանին է սպասում. ցեղասպանությունը պիտի ճանաչվի, և վնասները պիտի փոխհատուցվեն: Որպես Օսմանյան կայսրության իրավահաջորդ՝ թուրքական պետությունն ունի միջազգային իրավական պարտավորություններ: Համաձայն միջազգային իրավունքի՝ հանցագործությունների համար պատասխանատվությունն ընկնում է դրանք իրականացրած երկրի, ինչպես նաև, ըստ շարունակականության ու պատասխանատվության սկզբունքի, նրա իրավահաջորդի վրա»:

Ամփոփելով գիտաժողովի աշխատանքները՝ ԱրԴՀ ղեկավարը շնորհակալություն հայտնեց գիտական աշխատանքները ներկայացնողներին ու դրանց ղեկավարներին:

Լուսինա ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՆՎԻՐԱԾ ԲԱՐԵՎԱՍ ԵՐԿԻՐ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻՆ

Արդեն չորս տարի է, ինչ Արցախի հանրակրթական օջախներում դասավանդվում է ֆրանսերենը, և չնայած այդ կարճ ժամանակահատվածին, այնուամենայնիվ, ուսուցիչները կարողացան հասնել հաջողությունների, որի վառ ապացույցն է վերջերս Ստեփանակերտի 11-րդ դպրոցում կայացած միջոցառումը: Այն նվիրված էր Ֆրանսիային և Ֆրանսախոսության օրերին, որն էլ աշխարհում ընդունված է տոնել մարտի 20-ից: Ինչպես նշեց դպրոցի ֆրանսերենի

խորհրդանիշ դարձած Կոմիտաս վարդապետին ներկայացնելուց հետո ութերորդյակներն անցում կատարեցին Հայոց ցեղասպանության թեմային:

Ներկայացնելով ցեղասպանության սահմանները պատմությունը՝ վերջիններս մանրամասնորեն պատմեցին Ֆրանսիայի Հանրապետության, ֆրանսիացի քաղաքական գործիչների քայլերը՝ Հայոց ցեղասպանությունը ոչ միայն ընդունելու, այլև քրեորեն դատապարտելու՝ Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի որոշումը՝ մասնավորապես կանգ առնելով Վալերիա Բուալեի և Ֆրանսուա Ռոժբլուանի հայանպաստ գործունեության վրա: Այնուհետև աշխարհառջակ երգիչ, մեր հայրենակից Շառլ Ազնավուրի «Ավե Մարիա» երգի հնչյունների ներքո աշակերտները մոմերը ձեռքներին կազմեցին Մեծ եղեռնի Ծիծեռնակաբերդի հուշարձանի սյուները և հայոց ամմար, անհաղթ ու անպարտելի կրակը:

Քանի որ միջոցառումը հանրակրթական Մայրության և զեղեցկության միամյակին, ուստի աշակերտներն ստեղծված հարմար առիթը բաց չթողեցին և հանդես եկան ֆրանսերեն, հայերեն և ռուսերեն շնորհավորանքներով, ինչպես նաև բանաստեղծություններ ձևեցին սիրելի մայրերին, ուսուցիչներին և ջուրերին, ու ապա հնչեց «Մայրիկ» երգը՝ դպրոցի սան էլինա Մանգասարյանի կատարմամբ: Ֆրանսախոսության օրերին նվիրված միջոցառումն ավարտվեց ֆրանսիական «Օ շանգ էլիզե» երգի կատարմամբ:

Միջոցառման վերջում շնորհակալական խոսքով հանդես եկավ ֆրանսերենի ուսուցչուհի Յանա Մկրտչյանը, ով նշեց, որ նպատակ էին հետապնդում ներկայացնել ֆրանսիան և ֆրանսերենի պերճությունը, ու ապա ավելացրեց, որ լեզուն միայն քերականություն չէ, լեզուն ժողովրդի ժառանգությունն է, պատմությունը, դեմքը, մշակույթը: Միջոցառման վերաբերյալ իրենց գոհունակությունը հայտնեցին դպրոցի տնօրեն Արիա Գրիգորյանը և դպրոցի օտար լեզուների մեթոդիավորման նախագահ Հասմիկ Սեյրանյանը:

Յ. ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Վերապատրաստումներ

ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՆԵՐ

Ուսուցիչների վերապատրաստման դասընթացները պետք է դիտարկել որպես գիտելիքների ամրապնդման շարունակական գործընթաց: Մշակվում է հոգևոր կոլեկտիվ կառուցվածք, որտեղ մարդն աչքի է ընկնում ակտիվության, մտքերի, զգացմունքների գործունեության միասնությամբ:

Մարտյան արձակուրդների օրերին անցկացվեցին ուսուցիչների հերթական խմբի վերապատրաստման դասընթացները:

րապատրաստման դասընթացները: Ես մասնակցում էի «Տեխնոլոգիա» առարկայի դասընթացներին: Խումբը բաղկացած էր 18 հոգուց:

Մեզ դասավանդում էր Սահակ Հովսեփյանը: Նա փորձում էր յուրաքանչյուրիս մեջ տեսնել ինքնահատատման և ինքնարտահայտման ուղիները:

Մենք դասընթացները սկսեցինք ինտերակտիվ (փոխներգործուն) մեթոդով: Սկզբում բոլորը խու-

սափում էին ակտիվ մասնակցել, բայց պարոն Հովսեփյանն իր սեփական մեթոդով՝ համբերատարությամբ, կարողացավ գործունեության ուղղվածությունն ու կենտրոնացումը տանել դեպի կամք: Կամքը մարդու նպատակաուղղված ընդունակությունն է, մնում է կատարելագործել ուսուցման նոր ձևերն ու եղանակները:

Դասընթացներն անց էին կացվում խմբերով, որն ունեցավ իր հոգևոր և զեղազգիական կարևորագույն նվաճումները մանկավարժների կյանքում: Բոլորը հստակ և նպատակալից օգտագործեցին գաղափարական դաստիարակության այդ մեթոդներն ու ձևերը:

Կազմվել էր չորս խումբ՝ արծվիկների, խառատների, աղավիհների, ծաղիկների: Մեր ղեկավարը հնտորեն համախմբեց բոլոր մանկավարժներին, անկաշկանդ մթնոլորտ ստեղծեց, հավատ՝ ազատ արտահայտվելու, մեկս մյուսին լսելու և կարծիք ստեղծելու գաղափարների և հնարքների շուրջ:

Խմբում վեց հոգի նկարիչներ էին՝ Գարունը, Հասմիկը, Ջուլիետան, Սմբատը, Նորայրը և ես: Ունեինք նաև ռուսախոս մանկավարժներ՝ Յուլիան, Էլենորան, Գայանեն, որը նաև մեր ավագն էր: Նրա մեկնաբանություններն ու տրամաբանությունը մեզ հիացմունք էին պատճառում:

Սամվելն իր հումորով աշխուժացնում էր բոլորիս, Կարենը, Սոսն առանձնաճանաչում էին իրենց համոզականությամբ: Ձեմֆիրան, Ռուզաննան, Գայանեն, Լիանան, Ջարիենն, Մանյան աչքի ընկան իրենց դատողություններով, կրթական մակարդակով:

Մի խոսքով՝ ԼԴՀ հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների նախատեսարկումն 80-ամյա վերապատրաստման դասընթացների շնորհիվ շփվեցինք միմյանց հետ, ստացանք շրջապատող աշխարհն իմաստավորելու արդիական դատողություններ, ինչի համար մեր շնորհակալությունն ենք հայտնում դասընթացները վարողներին ու կազմակերպիչներին:

Գայանե ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ
Հարրուֆի շրջանի Ծամռոի մճ ուսուցչուհի

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՆՈՒՌԻ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԻԾԸ

Երբ դուք ինչ-որ բան եք կարողում, հիշում եք 10%-ը, երբ ինչ-որ բան եք լսում, հիշում եք 20%-ը, երբ ինչ-որ բան եք տեսնում, հիշում եք 30%-ը, երբ ինչ-որ բան տեսնում և լսում եք, հիշում եք 50%-ը, երբ ինչ-որ բան արել եք ինքնուրույն, դուք հիշում եք 90%-ը:

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի կապակցությամբ ՆՈՒՌԻ ծրագրի կողմից առաջարկվել է նախագիծ, որի առանցքային նպատակներն են՝ «Հիշել» և «Տարածել»:

հետ, որի նպատակն է սփյուռքահայ երիտասարդներին հրավիրել Հայաստան, ծանոթացնել Մայր հայրենիքի հետ, որտեղ նրանք կկատարեն որոշակի կամավորական աշխատանքներ՝ ըստ մասնագիտական կարողությունների: Այդ աշխատանքներն իրականացվելու են թե՛ շինարարության, թե՛ գյուղատնտեսության և թե՛ գիտության ու կրթության ոլորտներում: «Ծննդյան իրավունք» ծրագրի կամավորականներից է Նատալի Գևորգյանը՝ Արգենտինայից: Նա հոգեբան է: Աշխատում է Բուենոս Այրեսի Միխիթարյան վարժարանում: Լավ ծանոթ է ՆՈՒՌԻ ծրագրին: Նա ցանկություն է հայտնել Արցախում աշխատելու ու անչափ ուրախ էր մնան հնարավորություն ստանալու համար: Եվ մեծ հաճույքով ընդունեց մեր առաջարկը: Նատալիին հաջողվեց չորս շաբաթվա ընթացքում հսկայական աշխատանք իրականացնել Ստեփանակերտի բոլոր դպրոցներում՝ ՆՈՒՌԻ ծրագրին հատկացվող դասաժամերի ցանկին համապատասխան: Նա իր ժամանակը և ուժերը նվիրաբերեց ուսուցիչներին՝ կիսելով իր փորձը ու հմտությունները, հնարավորինս օգնելով եղեռնի 100-րդ տարելիցի կապակցությամբ ՆՈՒՌԻ Ծրագրի կողմից առաջարկվող նախագծի իրականացմանը:

նիայի և Ավստրալիայի հայ համայնքները: Մասնակիցները ծանոթացան Ստեփանակերտի հ.3 միջնակարգ դպրոցի 6-րդ դասարանի աշակերտների հետ և ներկա եղան հայոց պատմության մի դասի (ուսուցիչ՝ Գայանե Դուլյան):

դպրոցի հայոց պատմության ուսուցչուհի Անահիտ Կասյանը: Դասի թեման էր՝ «Ալեքսանդր Մակեդոնացի», նոր դասի թեման՝ «Հելլենիստական աշխարհը»:

ների ուշադրությունը՝ առավել կենտրոնացված: Ներքոհիշյալ կետերը վկայում են դասի անցկացման այս տարբերակի առավել կատարելագործված լինելու մասին:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ԴԱՐԱՊՄՈՒՆԷ

Ստեփանակերտի հ.6 հիմնական դպրոցում կազմակերպված «Պատանի նկարիչ» խմբակային պարապմունքի թեման պատահականորեն չէր ընտրված: «Արցախյան տան անկյունը», այսպես է այն վերնագրվել ու ներկայացվել: Հստակ ու պարզորոշ էին պարապմունքի նպատակները. աշակերտներին ծանոթացնել Արցախյան դարավոր մշակույթին, սովորություններին, միատոկացին ու կենցաղին՝ նրանց մոտ դաստիարակելով ազգասիրություն, ավանդապաշտություն, դարերից եկած ավանդույթները արժևորելու, գնահատելու և սերունդներին փոխանցելու հմտություններ և կարողություններ: Խմբակային պարապմունքը վարում էր երիտասարդ ուսուցչուհի Լուսինե Սահակյանը, որի աշխատանքային գործունեությունը մեր դպրոցում սկսվել է այս ուստարվանից, բայց նա հասցրել է իրեն դրսևորել որպես բանիմաց և

հմուտ մանկավարժ: Մանկավարժ, ով սիրում է իր աշխատանքը, երեխաներին, աշխատում է անձնավիրաբար՝ պատրաստական կատարելու ցանկացած հանձնարարություն: Պարապմունքին ներկա էին Ստեփանակերտի կրթության և սպորտի բաժնի մասնագետ Ա.Սեդրոյանը, մեթոդիստ Ա.Ավանեսյանը, դպրոցի տնօրինությունը, ուսուցիչները, խմբակավարները:

տեղ նրանց առջև պիտի բացվեին մեր նախնիների կենցաղը, մշակույթը, ավանդույթները: Սահիկների հերթափոխումը նրանց տեղափոխեց մի աշխարհ, որին նրանք անծանոթ էին, բայց որը շուտով դարձավ հոգեհարազատ ու սիրելի: Այդ ամենը նրանց ներկայացվում էր Մարտիրոս Սարյանի հանձնարել բնանկարների միջոցով: Խմբակավարը բացատրեց արդեն հնույն դարձած երկանքի կիրառման, գյուղական կենցաղում թոնրի կարևորության, ծանոթացրեց տնայնագործական եղանակով կառուցված թանգր գատելու անոթի խնցուցի հետ, սանդղեք գործիքին, ճախարակի կիրառման եղանակին, գորգագործությանը և զարդանախշերի տեսակներին: Տեղեկություններ տրվեց խուրջինի ուսապարկի օգտագործման եղանակի մասին:

այն դրական են ազդում աշակերտների ուսուցման վրա, միաժամանակ հեշտացնում են ուսուցչի աշխատանքը՝ դասը դարձնելով առավել հետաքրքիր ու դյուրընկալ, իսկ դասաժամի ողջ ընթացքում աշակերտ

որ՝ այդ, որովհետև այն ժամանակ մարդիկ ավելի աշխատասեր էին ու ավելի բարի: Պարապմունքի երկրորդ հատվածում երեխաները արդեն կարողացան գործնականում ճեպանկարել տան ինտերիերի (ներսույթի) գծագիրը և տալ առարկաների կառուցման ձևերը: Աշխատանքը դյուրին էր և հաճելի երաժշտության հնչյունների ներքո:

Ստանա ԱՍԵՓԱՆՅԱՆ Ստեփանակերտի հ.6 հիմնական դպրոցի փոխտնօրեն

Ստանա ԱՍԵՓԱՆՅԱՆ Ստեփանակերտի հ.6 հիմնական դպրոցի փոխտնօրեն

ԲԱՑ ԴԱՍ

ԹԵՄԱՆ՝ ՄԵՑ ԵՂԵՈՆ

Յուրաքանչյուր հայի սուրբ պարտքն է մասնակցություն ունենալ Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումներին, որոնց նպատակը հայ ժողովրդի ամենաողբերգական ու ցավոտ էջը ներկայացնելն է:

Ապրիլի 2-ին Ստեփանակերտի հ. 6 հիմնական դպրոցում մայրենիից կազմակերպված բաց դասը 6-րդ դասարանում յուրօրինակ հարգանքի տուրք էր բյուրավոր անմեղ զոհերի հիշատակին, Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցին, որի կազմակերպիչն էր դպրոցի հայոց լեզվի և գրականության մեթոդավորման նախագահ, հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի Ռիմա Մելքոնյանը:

Վարպետորեն էր մտածված դասի ամբողջ ընթացքը, ծրագրված յուրաքանչյուր ռոպեի հստակ անելիքը, ճիշտ էին ընտրված դասի վարման մեթոդներն ու եղանակները, որոնք լիովին համապատասխանում էին երեխաների տարիքային առանձնահատկություններին ու թեմային: Դասի թեման և պատահականորեն չէր ընտրված. Մուշեղ Գալշոյանի «Կռուկ»-ը ներկայացնում էր հայ

գաղթականի ծանր հոգեվիճակը, սրտակեղծ պարունները և ոգու ամրությունը, որը շատ ճիշտ մեկնաբանվեց ու ըմբռնվեց աշակերտների կողմից:

Դասի սկզբից մինչև վերջ կարմիր թելի պես անցնում էր հայրենասիրության ու հայեցի դաստիարակության վեհ գաղափարը: Դիպուկ էր ընտրված դասի կարգախոսը: Դրանք Մուշեղ Գալշոյանի հայտնի խոսքերն էին. «Հայոց մեծ եղեռնը բարբարոսություն է, ծանրագույն ու անմեղելի հանցանք, մենք պահանջատեր ենք, բողոքում և ընդվզում ենք ընդդեմ անարդար աշխարհի, որովհետև մեր դատն արդար է»:

Դասը կահավորված էր ամերիաժեշտ դիտողականությամբ, տեխնիկական միջոցներով, որոնք ծառայեցին իրենց նպատակին:

Դասի հենց սկզբից աշակերտները սրտի ցավով ու կակիծով ներկայացրին Մեծ եղեռնը դատապարտող

ատույթներ, խոսեցին թուրքական յաթաղանին զոհ զնացած 781 հայ մտավորականների և 2 միլիոն 640 հազար հայ մարդկանց եղերական վախճանի մասին:

Ամրոդարձ կատարվեց «Իմ երկրի մեծ պաշար՝ հետաքրքիր ու գանազան տեղեկություններ Մ. Գալշոյանի, Կոմիտասի կյանքի ու գործունեության մասին: Գրավիչ, գրագետ ու հուզական էր ուսուցչուհու խոսքը: Նա տեղին ու ճիշտ եզրահանգումներ ու ընդհանրացումներ էր անում, կարողանում դասն ընթացքավորել վարպետորեն: Ուշագրավ էր այն փաստը, որ երեխաների գիտելիքները չէին սահմանափակվում միայն դասագրքային տեղեկություններով, աշակերտները քաջատեղյակ էին Կոմիտասի 20-ամյա երաժշտական-հասարակական գործունեությանը:

Վարկուրվեց հայ դասական արվեստի, հայ ժողովրդի երգի դերն ու նշանակությունը մեր ժողովրդի կյանքում:

Հետաքրքիր և հուզիչ էին աշակերտների՝ Կոմիտասի երգերի կենդանի կատարումները՝ մերք տխուր «Կռուկը», մերք զվարթ «Լորիկն» ու «Շողեր ջան»-ը: Կշռադատման փուլում աշա-

կերտները տեքստի հատվածների համար մտածում էին վերնագրեր և բովանդակությունը վերարտադրում ըստ կազմած վերնագրերի:

Դասին տեղ տրվեց նաև բառային ու տեքստային աշխատանքների, իսկ քերականական առաջադրանքների միջոցով ստուգվեցին աշակերտների գիտելիքները «Բառագիտություն» ու «Բառակազմություն» թեմաներից:

Դասի ընթացքում իրար էին հաջորդում երգն ու երաժշտությունը, երեխաների արտահայտիչ ասումըն ու հետաքրքիր պատմությունները, ուսուցչուհու գրագետ ու հուզիչ խոսքն ու աշակերտների ամբողջական պատասխանները:

Դասն ուսանելի էր, հետաքրքիր, և ներկա գտնվող յուրաքանչյուր ուսուցիչ սովորելու և ընդօրինակելու որևէ բան տարավ իր հետ:

Սուսաննա ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ
Սրբեկ. հ. 6 հիմն. դպրոց

ԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏՇՆԱՋ ՄԱԿԱՐԳԱԿՈՎ

Օրերս Ստեփանակերտի Վ. Ջհանգիրյանի անվան հ. 11 ավագ դպրոցի 11-րդ հունամիտար-1 դասարանում կազմակերպվեց անգլերենի բաց դաս «Ձանգվածային լրատվամիջոցներ» թեմայով: Դասը վարում էր դպրոցի անգլերենի ուսուցչուհի Անժելա Բաբայանը: Ներկա էին դպրոցի տնօրինությունը, Ստեփանակերտի ավագ և միջնակարգ դպրոցների ուսուցիչներ, հյուրեր, ծնողներ:

Յուրաքանչյուր բաց դաս դրական և նորարարական փորձի փոխանակման, մեթոդական արդիական գաղափարների ու հնարների իրականացման, սովորողների ուսումնական խնդիրների լուծման, հմտությունների զարգացման մեթոդիկայի ճանաչման միջոց է: Այս առումով օտար լեզվի դասավանդումն ունի ևս մեկ գերխնդիր, այն է՝ սովորողի խոսակցական լեզվի, օտար լեզվով միմյանց հետ շփվելու, օտար լեզվով բանավոր խոսքի ընկալման հմտությունների զարգացումը: Սրանից հետո է միայն հնարավոր դառնում աշակերտների կողմից նյութի ամբողջական ընկալումը, տարբեր բնագավառներից գիտելիքների, փաստերի ու գաղափարների համադրումը, իմաստավորումը և գնահատումը, ինչը խթանիչ գործոն պիտի դառնա սովորողների ճանաչողական գործունեության համար:

Հաշվի առնելով, որ հայ իրականության մեջ սովորողները զուրկ են լեզվակիր միջավայրի հետ շփման հնարավորությունից՝ նշված հմտությունների զարգացումը, անշուշտ, միմյայն ուսուցչի արհեստավարձ աշխատանքի արդյունք է: Դասապրոցեքը փուլային կառուցվածք ունի՝ ընթացում էր առանձին խոսքային գործողությունների մշակումից մինչև խոսքային ամբողջական գործունեություն, ինչը ենթադրում է քննարկումների համար անկաշկանդ մթնոլորտի ստեղծում, որտեղ ուսուցիչն ուղղորդում էր աշակերտներին՝ ինքնուրույն հասնել թեմայի վերաբերյալ եզրահանգումների՝ հավատարիմ մնալով Ա. Դիստերվեգի այն գաղափարին, որ լավ ուսուցիչը ոչ թե մատուցում է ճշմարտությունը, այլ օգնում է այն հայտնաբերել: Թեմատիկ բառա-

րի եզրահանգումը մեկն էր՝ 21-րդ դարը տեղեկատվության դարաշրջան է, և նոր սերունդը համացանցի և բարձրակարգ տեխնոլոգիաների զարգացման ջատագովն է: Այդ մասին էր վկայում նաև խորագիրը, որ ընտրվել էր դասի համար. «He who owns the information he owns the world»: Որպես նշվածի ապացույց՝ աշակերտները, օգտագործելով իրենց տեխնիկական հնարավորությունները, պատրաստել էին տեսանյութ լրատվամիջոցների և դրանց կից տեխնոլոգիաների առաջընթացի մասին ոչ վաղ անցյալից մինչև մեր օրերը՝ ցույց տալու, թե հաղորդակցության և տեղեկատվության համար ինչ նպաստավոր պայմաններ կան: Վերջում լրահոսի տեսքով աշակերտներն անդրադարձան Դարաբաղյան և ընդհանրապես հայ իրականության ամենաարդիական թեմաներին՝ Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին և գալիք խորհրդարանական ընտրություններին: Լրահոսում տեղ էին գտել դասարանի աշակերտների պատրաստած հարցազրույցներն ավագ դասարանի մի խումբ աշակերտների հետ նշված թեմաների շուրջ: Աշակերտներն ինքնավարապես էին, նրանց մոտ ակնհայտ էր անգլերեն բանավոր խոսքի ձևավորված

պաշարի կրկնությունից հետո Աճե-լա Բաբայանը աշակերտների ներգրավումը դասապրոցեքին իրականացրեց թեմայի շուրջ անհատական և խմբային հարցադրումների միջոցով, կիրառեց բանախոսական տարբեր հնարներ, որոնք միտված էին սովորողների մեջ փաստերը վերլուծելու, սեփական դատողություններ անելու ունակությունների ձևավորմանը, ինչպես նաև լեզվական ու քերականական անհրաժեշտ նյութի ամրապնդմանը: Ուշագրավ էին աշակերտների քննարկումները լրատվամիջոցների, մասնավորապես՝ համացանցի դերի մասին ինչպես հայ, այնպես էլ արտասահմանյան իրականության մեջ, վերջինիս առավելությունների և թերությունների մասին դատողությունները՝ ելնելով նոր սերնդի պահանջներից: Անշուշտ, սովորողներ-

մշակույթը՝ խոսքի արտահայտչականությամբ և շփման մեջ մտնելու ունակության առկայությամբ: Իսկ ուսուցչուհին ի սկզբանե կարևորեց ժամանակի և ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը և դասի վերջում էլ, ամրապնդելով աշակերտների հետ հետադարձ կապը, հայտարարեց, որ նրանք տնային հանձնարարությունը կատարեն էլեկտրոնային տարբերակով՝ dasaran.am կայքէջով:

Անժելա Բաբայանի դասն ապահովում էր գիտական պատշաճ մակարդակ, ընդգրկում էր վերլուծական և համեմատական տարրեր՝ հագեցած փաստերով և, ինչն ամենակարևորն է, այն դասավանդման աշակերտակենտրոն ձևի բացառիկ դրսևորումներից էր:

Մրցույթի ավարտին մասնակիցներին ուղղված շնորհավորանքի և շնորհակալության խոսք ասաց Մարտունու արվեստի դպրոցի տնօրեն Ալվինա Միրզոյանը: Նա նշեց, որ բավականին լուրջ և գնահատելի աշխատանք է կատարվել, և ելույթները մի առանձին ուրախություն ու ոգևորություն, գեղափոխական հաճույք պարգևեցին ներկա գտնվողներին: Մասնակիցների կատարած առանձնանուն էր նաև նրանով, որ լինելով ընտանիքի մայր, տանտիկին, սեփական փխրուն ուսերին առնելով առօրյա կենցաղային ոչ պակաս կարևոր հոգսերը, նաև աշխատանքային պարտականությունները՝ ժամանակ են գտել ու դրանց համատեղել մրցույթին համոզեց գալու լուրջ աշխատանքը:

Այս մրցույթն անմախաղեպ էր: Չնայած մասնակիցներն այնքան էլ շատ չէին, բայց կարելի էր եզրակացնել, որ կունենա իր դրական և կարևոր դերակատարությունը: Յուրաքանչյուր մրցույթ հնարավորություն է ինչպես սեփական կարողությունների ցուցադրման, այնպես էլ նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար: Մասնակիցների մոտ այս տրամադրությունն էր. ինչքան հաճախակի կազմակերպվեն նման միջոցառումներ, հաճախակի ստեղծվի միայնակ հետ շփվելու, ծանոթանալու հնարավորություն, այնքան հաջողություն կունենա ընդհանուր գործը:

Անգլերենի առարկայական մեթոդավորում

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒՅԹ ՆԱԽԱԳՊՐՈՋԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԱՏԻԱՐԱԿՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ

Ապրիլի 9-ին ԼՂՀ ԿԳ նախարարության նախադպրոցական և արտադպրոցական բաժնի նախաձեռնությամբ շրջվարչակազմի աշխատակազմի կրթության բաժնի կողմից երեխաների իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրվան ընդառաջ՝ կազմակերպվեց գեղարվեստական մրցույթ շրջանի նախադպրոցական հաստատությունների դաստիարակների միջև: Մասնակցում էին դաստիարակներ, երաժշտական ղեկավարներ, պարուսույցներ Մարտունու հ. 1 և 2, ճարտարի, Կարմիր Շուկայի, Բերդաշենի, Սոսի մանկապարտեզներից: Ներկայացվեցին երկուական երգ (ժողովրդական, դասական, էստրադային), ասումներ (հայրենասիրական), պար (ժողովրդական, ժամանակակից):

Երգերի կատարումներով լավագույն ճանաչվեցին Մարտունու հ. 2 մանկապարտեզի երգչախումբը (Անուշ Ջիվանյան, Ալյոնա Գրիգորյան, Լուսինե Խաչատրյան, Նինա Սարգսյան, Վարդուհի Միրզոյան)՝ Արմեն Սմբատյանի «Հայաստան» և Մարտունու հ. 1 մանկապարտեզի դաստիարակ Գայանե Հայրունյանը՝ «Դե յաման» երգերի կատարման համար: Ասումներում առաջին տեղը գրավեց Մարտունու հ. 1 մանկապարտեզի դաստիարակ Դիանա Մարտիրոսյանը՝ Դովիանես Շիրազի «Դարաբաղի ողբը» բանաստեղծության արտասանության համար, իսկ պարի մրցույթում առավել բարձր միավորներ շահեցին Մարտունու հ. 2 մանկապարտեզի ներկայացուցիչներ Անուշ Ջիվանյանը, Ալյոնա Գրիգորյանը և Նինա Սարգսյանը՝ «Ծաղկած բալենի», Մարտունու հ. 1 և Բերդաշենի մանկապարտեզների երաժշտական ղեկավարներ Կարինե Էմիրյանը և Նանար Դովիանյանը՝ «Ուզունդարա» պարերի կատարումների համար:

Մրցույթի ավարտին մասնակիցներին ուղղված շնորհավորանքի և շնորհակալության խոսք ասաց Մարտունու արվեստի դպրոցի տնօրեն Ալվինա Միրզոյանը: Նա նշեց, որ բավականին լուրջ և գնահատելի աշխատանք է կատարվել, և ելույթները մի առանձին ուրախություն ու ոգևորություն, գեղափոխական հաճույք պարգևեցին ներկա գտնվողներին: Մասնակիցների կատարած առանձնանուն էր նաև նրանով, որ լինելով ընտանիքի մայր, տանտիկին, սեփական փխրուն ուսերին առնելով առօրյա կենցաղային ոչ պակաս կարևոր հոգսերը, նաև աշխատանքային պարտականությունները՝ ժամանակ են գտել ու դրանց համատեղել մրցույթին համոզեց գալու լուրջ աշխատանքը:

Այս մրցույթն անմախաղեպ էր: Չնայած մասնակիցներն այնքան էլ շատ չէին, բայց կարելի էր եզրակացնել, որ կունենա իր դրական և կարևոր դերակատարությունը: Յուրաքանչյուր մրցույթ հնարավորություն է ինչպես սեփական կարողությունների ցուցադրման, այնպես էլ նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար: Մասնակիցների մոտ այս տրամադրությունն էր. ինչքան հաճախակի կազմակերպվեն նման միջոցառումներ, հաճախակի ստեղծվի միայնակ հետ շփվելու, ծանոթանալու հնարավորություն, այնքան հաջողություն կունենա ընդհանուր գործը:

Կարինե ԴԱՎԱՍՅԱՆ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՈՐԻՆԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐԻ ԶՂՅԱ Ը. 7 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ

Վատ ուսուցիչը մատուցում է ճշմարտությունը, իսկ լավ ուսուցիչը օգնում է հայտնաբերել այն:

Ա. Դիստերվեզ

Այս խոսքերի վառ ապացույցն էր ապրիլի 3-ին Ստեփանակերտի հ. 7 հիմնական դպրոցի տարրական դասարաններում կազմակերպված բաց դասերի շղթան, որը դպրոցի հիմնադրման 50-ամյակին նվիրված միջոցառումների շարքից էր:

Կազմակերպված բոլոր դասերն էլ հիփ համակարգով էին՝ ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների և բազմաբնույթ հնարների ու մեթոդների կիրառմամբ, ժամանակակից ու ավանդական մեթոդների համադրմամբ:

- Բարև՝ ձեզ, բարություն՝ ձեզ,
- Ժպիտներ ու ծաղիկներ ձեզ,
- Բարի՝բարի լուրեր ձեզ:

Այս խոսքերով դիմավորեցին հյուրերին 1-ին «ե» դասարանի աշակերտները (դասվար՝ Անժելա Պետրոսյան): Այնուհետև սկսվեց 6 տարեկանում աշակերտ դարձածների՝ 6 ամսում ձեռք բերած գիտելիքների ցուցադրումը՝ ասույթներ մաթեմատիկայի՝ գիտությունների թագուհու մասին, բանաստեղծությունների՝ թվանշանների, թվաբանական գործողությունների, երկրաչափական պատկերների մասին, մաթեմատիկական թելադրություն և ինքնաստուգում՝ էկրանի միջոցով:

Վարպետորեն անցում կատարելով հաջորդ՝ «Իմաստի ընկալման» փուլ, ուսուցչուհին համատեղեց տարբեր աշխատանքներ՝ աշխատանք տեսասահիկներով, թվային հովհարներով, պաստառներով և աշխատանք՝ գրատախտակին: Էկրանին երևում են թվային արտահայտություններ: Աշակերտները բանավոր հաշվում են դրանց արժեքները և պարզում, որ յուրաքանչյուր սյունակի վերջին արտահայտությունը դժվարանում են հաշվել: Ցավոք, բոլոր ուսուցիչները չէ, որ կարևորում են խաղ-ուսուցում, խաղ-գործընթացը: Անժելա Պետրոսյանը հասկացել էր այդ և նոր՝ «20-ի սահմանում գումարում և հանում» կարգային անցումով՝ նյութն ուսուցանեց դերային խաղով. դերասաններն աշակերտներն էին.

- 7-ը դիմում է 5-ին.
- 3 միավոր հնձ կտա՞ս,
- Որ ես դառնամ կլոր 10,
- Դու էլ դառնաս արդեն 2,
- Իսկ միասին՝ 12:

Աշակերտները հետաքրքրված լուծում էին նաև խնդիրները՝ առանձնացնելով նրա բաղադրանասերը՝ պայման, պահանջ, լուծում և պատասխան:

Այս ամենին լրացնելու էին գալիս երաժշտական դադարները, տրամաբանական, հետաքրքրաշարժ ու կատակ-խնդիրները. «Կա կաղնու երեք ծառ: Յուրաքանչյուր ծառին կա երեք խնձոր: Քանի՞ խնձոր կա այդ ծառերին»: Կշռադատման փուլում կազմակերպված «Նստեցրու թիթեռ ծաղկին» զույգերով խաղի առաջացրած աշխատանքային հանելի աղմուկը հիացրեց բոլորին:

Հաջորդ բաց դասը 2-րդ «բ» դասարանում էր՝ մայրենի առարկայից (դասվար՝ Անահիտ Գրիգորյան): Երկրորդ դասարանցուն ներկայացվող պահանջները, բնականաբար, ավելանում են՝ նոր բառերի, արտահայտությունների ներմուծում, գեղեցիկ, պատկերավոր ձևով սեփական կարծիքը հիմնավորելու, հարցադրումներ անելու կարողությունների ձևավորում:

Դասարանը, ուսուցչուհին, աշակերտներն ազդարարում էին թեման՝ «Գարուն է եկել»:

Ամփոփելով «Երկնքից երեք խնձոր ընկավ» թեման՝ աշակերտները ցույց տվեցին իրենց ոչ միայն գրականագիտական, այլև լեզվական նախագիտելիքները: «Հեքիաթ», նրա բնորոշումը, տեսակները, սկիզբը, ավարտը, բարոյ և ածանցավոր բառեր, բառակապակցություններ, նախադասություններ, տեսասահիկներով հեքիաթների գուշակում, «Սուտասանը» հեքիաթի բեմականացում, երաժշտական դադար՝ «Հեքիաթ» երգը: Յուրահատուկ վերջաբան ուներ 2-րդ «բ» դասարանցիների հեքիաթը՝ երկնքից ընկած երեք խնձորները բաժին ընկան. մե-

կը՝ հեքիաթ գրողին, մեկը՝ 2-րդ «բ» դասարանին, մեկն էլ՝ այդ օրվա իրենց հյուրերին:

Ուսուցչուհին իր մեղմ ու խորհրդավոր ձայնով սահուն կերպով անցում կատարեց նոր նյութին:

Խթանման փուլ. փուլչիկներով հանելուկների և համապատասխան նկարներով տարվա եղանակների գուշակում: Իսկ ընկեր Գրիգորյանի փուլչիկ-հանելուկն արցախցիների դարավոր երազանքն էր՝ խաղաղություն: Աշակերտներին հարցեր էր բերել նաև արևն իր շողերով:

- Ի՞նչ է չի սիրում գարունը:
- Չարություն, կոպտություն, դաժանություն:
- Իսկ ի՞նչ է սիրում գարունը:
- Աշխատասիրություն, ծառատունկ, վար ու ցանք, խաղաղություն:

Իմաստի ընկալման փուլում բազմազան էին աշակերտների հարցերը՝ տեղեկությունները գարուն եղանակի մասին. ասացվածքներ, կապակցված խոսք՝ «Գարուն» բառի տառերով՝ «Աքրոստիկոս» մեթոդի կիրառմամբ: Կիրառվեց նաև «Քառաբաժանում» մեթոդը, որին հաջորդեց երաժշտական դադար՝ «Անձրևի կաթիլները» հիասքանչ երաժշտությունը:

Կշռադատումը կազմակերպվեց խմբային

աշխատանքի ձևով: Յուրօրինակ էր VI խմբի առաջադրանքը՝ «Գարուն» եղանակի բնութագրություն՝ անուն-ազգանունը, բնակության վայրը, տարիքը, ազգականները, գույները, բնավորությունը:

Այս դասի տրամաբանական շարունակություն էր Ռեզինա Աղամյանի 3-րդ «գ» դասարանում կերպարվեստից կազմակերպված «Ծաղկած ծառեր» թեմայով դասը: Աշակերտներն ազդարարեցին դասի մուտքը.

- Երկինք ու երկիր մեզ ձայն են տալիս,
- Դռները բացեք, գարուն է գալիս...

«Կերպարվեստ» առարկայի նշանակությունը, տեղեկություններ նկարիչների, բնանկարի, դիմանկարի, նատյուրմորտի մասին: Եվ նորից տեղեկություններ, բանաստեղծություններ, հանելուկներ գարնան մասին: Խմբային-համագործակցային աշխատանք գուշակով և գույնգույն մատիտներով ծաղկած ծառերի նկարում, ափսեների ձևավորում: Իսկ հետո աշակերտները

սպիտակ և վարդագույն ծաղիկներով զարդարեցին պաստառներին նկարված բալի և դեղձի ծառերը: Ամբողջ դասն ընթանում էր տեսասահիկների ցուցադրմամբ: Ուսուցչուհին անընդհատ ուղղորդում էր աշակերտներին և հարցեր ուղղում նրանց: Աշակերտները տալիս էին գրագետ և ճիշտ պատասխաններ. բնության մեջ կան հիմնական և բաղադրյալ, տաք և սառը գույներ: Տաք գույները՝ կարմիրը, դեղինը, նարնջագույնը, մարդկանց հանգստացնում են, իսկ սառը գույները՝ երկնագույնը, կապույտը և մանուշակագույնը, մարդուն զվարճացնում են, դարձնում համարձակ: Ուսուցչուհու նպատակն էր զարգացնել աշակերտների նկարչական կարողությունները, գեղագիտական ճաշակը, ձևավորել գեղեցիկն զգալու, գնահատելու և արարելու ցանկություն ու կարողություն, աշակերտների մոտ սեր առաջացնել դեպի բնություն-

ը, և նա հասավ իր նպատակին: Իսկ «Բարության ծառը» երգը բարություն սերմանեց դասախոհների հոգում:

Հերթական բաց դասը 4-րդ «դ» դասարանում էր (դասվար՝ Գայանե Հայրապետյան)՝ «Ես և շրջակա աշխարհը» առարկայից: Դասի թեման էր՝ «Անտարկտիդայի հայտնագործումը և

հետազոտումը»:

Դասն ուներ հետաքրքիր ու զարմանալի սկիզբ, ընթացք ու ավարտ: Ինտերգլավ ուսուցումը հնարավորություն է տալիս միջառարկայական կապերի արդյունքում ձևավորել ամրապնդել գիտելիք-կարողություն-հմտություն կապը: Եվ դա շատ լավ էր գիտակցել դասվար Գայանե Հայրապետյանը: Իրականացնելով դասի իր առաջադիր ուսուցանող, զարգացնող դաստիարակող, նաև մեթոդական նպատակները՝ ուսուցչուհին շատ մատչելի ձևով աշակերտների ընկալունակությանը հասցրեց նոր նյութի բովանդակությունը: Դասագործընթացում կիրառելով ուսուցման բազմաբնույթ տեխնոլոգիաներ՝ ուսուցչուհին ներկայացրեց շատ հետաքրքիր դաս, որտեղ ուսուցումն աշակերտակենտրոն էր, խնդրահարույց, զարգացնող, համագործակցային, տեղեկատվական, ճանաչողական: Ուսուցչուհին միայն ուղղորդող ուղի էր:

Դասարանի 5 խմբերի անդամները, ընտրելով իրենց խոսնակներին, «Շրջագայություն պատկերասրահում» մեթոդով ներկայացրին Հնդկաստանը, Չինաստանը, Աֆրիկան, Ավստրալիան: Մայրենի լեզուն՝ որպես այդպիսին, անընդհատ է և ամենուր, այն առկա է գործունեության բոլոր ձևերում: Դա գիտակցելով՝ Գ. Հայրապետյանը այն հասցրել է իր սաների գիտակցությանը: Աշակերտները խոսում էին վստահ, սահուն, մաքուր և գեղեցիկ հայերենով:

Գրատախտակին հավաքելով Ավստրալիայի խճանկարը՝ աշակերտներն ընտրովի հարցմամբ պատմեցին համեմարարված հին դասը՝ «Ավստրալիայի հայտնագործումը»: Հարուստ էին աշակերտների հարցողից լրացուցիչ տեղեկությունները դրոշի, գինանշանի, կենդանուրի, դինգո շան, կոալայի, էվկալիպտի, Կուկի և Թասմանի ճանապարհորդությունների մասին: Այս բոլորը տեսասահիկներով ցուցադրվում էր էկրանին: Ուսուցչուհու խոսքը, լեզուն, ոճը, վերաբերմունքը հաճելի էին ու տրամադրող: Հին նյութի ամփոփումն ու նորի խթանումը կատարվեց մեծադիր խաչբառի լուծումով, որի հիմնաբառը «Անտարկտիդա»-ն էր. «Անտարկտիդա»՝ «Արկտիկայի» հակադրություն:

Ստեղծելով խնդրահարույց իրավիճակ՝ ուսուցչուհին հասավ իր նպատակին. աշակերտները գուշակեցին դասի ընթացքը: Դասի գազաթանկետը եղան Ամունդսենի և Սքոթի արշավախմբերի՝ դեպի Հարավային բևեռ կատարած ճանապարհորդությունների մասին պատմող տեսասահիկները: Եվ նորից մեկը մյուսին շարունակելով ու լրացնելով, ըստ տեսասահիկի, խոսում էին աշակերտները:

Կշռադատման փուլում դասարանը կրկին բաժանվեց 5 նույն խմբերի՝ խճանկարի միջոցով պատկերելու Անտարկտիդան: Շուտ վերջացնող թիմը գրատախտակին պատկերեց Անտարկտիդայի մեծադիր խճանկարը: Հաջորդը զույգերով աշխատանքն էր: Առաջին խումբն ասում էր դասանյութի վերաբերյալ նախադասության սկիզբը, երկրորդ խումբն ամբողջացնում էր այն.

- Անտարկտիդան հայտնագործել է Բելինս-հաուզենի և Լազարևի գլխավորած արշավախումբը՝ 1819-1921թթ. կատարած շուրջերկրյա նավարկության արդյունքում:

- Հարավային բևեռ առաջինը հասավ նորվեգացի Ռուալ Ամունդսենի գլխավորած արշավախումբը՝ 1911 թվականի դեկտեմբերի 14-ին:

- Անգլիացի բևեռախոյզ Ռոբերտ Սքոթը, իր չորս ընկերների հետ 1912 թվականի հունվարի 17-ին հասնելով Հարավային բևեռ, խորը հիասթափություն ապրեց՝ տեսնելով նորվեգական դրոշն ու Ամունդսենի ձեռն տնակը:

- Արշավախումբը դաժան վախճան ունեցավ. փրկարարները ութ ամիս հետո գտան Սքոթի և ընկերների վրանը և նրանց սառած մարմինները:

Հուզիչ, խորհրդանշական ու արդիական էր դասի վերջաբանը: Ուսուցչուհին, սահուն անցում կատարելով, դասը կապեց Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցի և նրա խորհրդանշիչը հանդիսացող «Ամնոռուկ» ծաղկի հետ: Տարբեր լեզուներով այս ծաղկի անվանման իմաստը նույնն է՝ «Հիշիր»: Աշակերտներին հիշեցրեց, թե ինչ մայր ցամաքներ են իրենք ուսումնասիրել, և դրանք քանիսն են:

«Ամնոռուկ» ծաղկի 5 թերթիկները խորհրդանշում են 5 մայր ցամաքները, որտեղ ապաստան են գտել Ցեղասպանությունից փրկված հայերը: Աշակերտները տվեցին նաև ծաղկի գույների բացատրությունը. սևը մարմնավորում է անցյալը, բաց մանուշակագույնը՝ ներկան, մանուշակագույնը՝ ապագան, դեղինը՝ հավերժությունը: Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրը խորհրդանշող, շրջանաձև դասավորված 12 մույթերի տեսքով, իսկ կարգախոսը՝ «Մենք պահանջատեր ենք՝»

ՀԻՇՈՒՄ ԵՆՔ ԵՎ ՊԱՐԱՆՁՈՒՄ:

Ռենա ՕՅՆՅԱՆ
Քաղաքային մեթոդավարման
Նախագահ

ՈՒՍՈՒՑՈՂԱԿԱՆ

ԴԱՍԸ՝ ՈՒՍՈՒՑՈՂԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՆԹԱՅԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԶԵԿ

Սովորողների մոտ համապատասխան հմտությունների, գիտելիքների, ունակությունների ձևավորում, շարժողական նախապատրաստության անհրաժեշտ մակարդակի ձեռքբերում...

Մանկավարժական հնարամտությունը գործի հաջողության գրավականներից մեկն է, ահա թե ինչու ֆիզկուլտուրայի ուսուցչից մշտապես պահանջվում է գործին մոտենալ ստեղծագործաբար...

պես կանոն, դասի հիմնական մասի սկզբում, իսկ ուժային և դիմացկունության զարգացման վարժությունները՝ վերջում:

Ֆիզկուլտուրայի դասին մերժել տեսությունը՝ նշանակում է առարկան վարել սխալ մեթոդով: Ուսուցչից սովորողների մեջ պետք է ձևավորի ստացած գիտելիքները գործնականում օգտագործելու հմտություն: Ֆիզկուլտուրայի կուլտուրայի գիտելիքներն օգնում են սովորողներին բարձրացնել իրենց կրթվածությունը...

Տարիների փորձը, ինչ խոսք, շատ կարևոր է: Ուսուցիչն իր երկարամյա գործունեության ընթացքում, անընդհատ կրկնելով ծրագրային նյութը, հասնում է կատարելագործման մի այնպիսի աստիճանի, որ հաճախ դասին նախապատրաստվելու հարցն ասես կորցնում է իր էականությունը: Տեղերում մեծ մասամբ մտածում են, թե ինչ նախապատրաստության մասին կարող է խոսք լինել, երբ այդ նույն թեման իր տեսակով ու գործնական հարցերով դասավանդում են տարիներ շարունակ, ինչ կարող են ավելացնել, ասենք, շարադրային պատրաստակամության պահանջներին...

Դասի առաջին մասը: Ես իմ երկարամյա մանկավարժական փորձից և դիտումներից համոզվել եմ, որ գործին մեծ վնաս են բերում ձևամոլությունը, նույնի պատճենահանումը, ձանձրույթ առաջացնող և ավելորդ կրկնողությունը: Մետք է աշխատել որքան հնարավոր է, դասի նյութը մատուցել նոր, ավելի արդյունավետ եղանակով, իհարկե, միաժամանակ հարազատ մնալով ուսումնական ծրագրից բխող նպատակադրմանը: Դասի ժամանակ դպրոցականների ուսումնական գործունեության կազմակերպումը պետք է լինի առավելագույն չափով պարզ, հստակ և գրավիչ:

Դասի նախապատրաստական աշխատանքը պետք է սկսել մեկ օր առաջ: Դասի ինժու, թե բացօթյա դաշտում մախորթ պատրաստել այն ամենը, ինչ պետք է հաջորդ պարապմունքի համար: Այդ, այսպես ասած, միավորող նախապատրաստությունը միաժամանակ ունի այն առավելությունը, որ դասավանդում է իր աստիճանը տեխնիկական նախապատրաստության հաշվին:

Որպես օրինակ վերցնենք դասի առաջին մասում տրվող շարադրային վարժությունները: Շատ հաճախ ֆիզիկական կուլտուրայի որոշ մասնագետներ այն կարծիքն են հայտնում, թե շարադրային վարժությունները երեխաներին չեն հուզում, նրանք ձանձրանում են նույն շարքից ու գործունեության, ուշադիր չեն, և նրանցում օգտակար շատ քիչ բան են տեսնում: Այդ, այսպես ասած են ու մոռանում, որ դա սկսվում է ուսուցչի դասավանդման մեթոդից, որ հաճախ, դժբախտաբար, տարտուկ է, միապաղաղ, անհետաքրքիր: Եթե ուսուցիչն ուսումնական տարվա բոլոր դասավանդումներն սկսի մեկ շարք կազմելով, պահանջի մի շարք քաղ և ծախ դարձնումներ և այնուհետև անցնի քայլերին ու վազքին, իհարկե, դասը կդառնա անհետաքրքիր ու ձանձրալի: Աշակերտներին իրենք արդեն կհիմնում, թե ուսուցիչն ամեն օր որ հրահանգով ինչ է պահանջելու, և իրենք ինչ են անելու: Դասաշարում ամեն դասի ցանկալի է սկսել մի նոր տարբերակով միաշար, երկշար, եռաշար, միասյուն, երկսյուն, եռասյուն, շրջանաձև (դեմքով դեպի շրջանի կենտրոնը կամ դուրս) և այլն: Դարձումների սովորական եղանակները լրացնել ցատկերով, շարադրաբացում պահանջել վերաշարումներ: Շարադրային քայլերը լրացնել ձևավոր քայլերով, պարադիմ տարբերով, ուշադրության երանգներով, հանդիսավոր և ազատ քայլերով:

Թեմային ծանոթանալը, սեղմագրումը, օժանդակ արջուրդների ուսումնասիրումն ուսուցչի սրբազան պարտականությունն են: Այդ նախապատրաստության ժամանակ է, որ ուսուցիչը մտովի պիտի ուսումնասիրի աշակերտների անհատականությունը: Թեման, ճիշտ է, ծանոթ է և հասկանալի, բայց դասի պլանը կազմելիս ուսուցիչը պարզաբանում է իր անելիքը՝ ինչ է անելու ուժեղների հետ, ինչ է ուսուցանելու թուլերին: Հատկապես որոնումներ պետք է կատարել խաղային վարժությունների և խաղերի ընտրության հարցերում, ձգտել խուսափել ավելորդ կրկնություններից, ընտրել այնպիսի խաղային վարժություններ, որոնք իրենց թե հուզական և թե՛ ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության հատկություններով համընկնեն օրվա դասի նպատակին:

Դասի առաջին մասում աշակերտների ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության չափավորումը միշտ պետք է գտնվի ուսուցչի ուշադրության կենտրոնում: Երկարամյա դիտումները վկայում են, որ հանրապետության հանրակրթական դպրոցներում քիչ չեն ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչներ, ովքեր անստուն են այս խիստ կարևոր հարցը: Արանք դասի սկզբից տալիս են մեծ ծանրաբեռնվածություն, որի հետևանքով հիմնական մասում երեխաների կարողություններն սպառվում են, և դասը ձախողվում է: Լինում է և հակառակը, դասի առաջին մասը վերածվում է պարապության, ժամավաճառի կամ ավելորդ խոսակցության, հետո անմիջապես սկսվում է դասի ծանրաբեռնվածության հիմնական մասը՝ ի վնաս երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության: Ահա այս հարցում է, որ ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչը պետք է կարողանա ցուցաբերել իր հմտությունը: Նա յուրաքանչյուր դասի պարտավոր է նախապատրաստվել վաղօրոք, կայել ու չափել իր անելիքները, մտովի լուծել այն բոլոր խնդիրները, որոնք պետք է կատարի հաջորդ օրը:

Շատ դպրոցներում ֆիզկուլտուրայի դասավանդումը 5-10 և հաճախ ավելի րոպեներ կորչում են գույքի տեղադրման, հրապարակների նշագծումների, գործիքների տեղաշարժերի, ցատկափոսերի նախապատրաստական աշխատանքների համար: Շատ հաճախ է պատահում, երբ ուսուցիչը զանգից հետո բավական ուշացումով է մարզադահլիճ կամ դաշտ մտնում: Ավելին, մոռանալով այս կամ այն պիտույքը, ետ է դառնում կամ հանձնարարում աշակերտներին, որ գնան այսինչ բանը բերեն, այնինչ բանը իմանան: Այս երևույթը լավ չի բնութագրում մանկավարժին և, բացի դրանից, զգում է դասի որակը, խախտում դասավանդության կառուցվածքը: Եթե այս ամենն անփոփոխելու լինենք, կարելի է ասել, որ դասի նախապատրաստությունը կազմակերպական կարևոր միջոցառում է, որով պայմանավորվում է դասի հաջողությունը:

Դասի հիմնական մասը: Դասի այս մասում լուծվում են ֆիզիկական դաստիարակության հիմնական խնդիրները՝ սովորողների համար կենսականորեն անհրաժեշտ շարժողական հատկությունների և ունակությունների զարգացում (արագություն, ուժ, դիմացկունություն, ճարպկություն, ճկունություն): Հենց դրա համար պարապմունքի այս մասում հատուկ նշանակություն է ստանում ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության բաշխման և նրա փոփոխությունների նկատմամբ բժշկամանկավարժական պահանջների պահպանումը: Ուսուցչան գործընթացում հետևել վարժությունների չափաքանակի համապատասխանությանը՝ նրանք տևողությունը, կրկնությունը, հանգստի հերթազարկությունը, բարդության աստիճանականությունը: Դրա համար պետք է լավ կազմակերպել դասի կազմակերպումը՝ նախապատրաստել սարքավորումները, գույքը, ուսուցչան տեղերը: Ընտրել համապատասխան կազմակերպական-մեթոդական ձև, առանձին աշակերտներին տալ լրացուցիչ հանձնարարություններ՝ ելնելով նրանց ֆիզիկական պատրաստականության աստիճանից: Դրա հետ միասին չպետք է մոռանալ վարժությունների ձևերի յուրացման մեթոդիկական, հաջողակականությունը: Օրինակ՝ շարժումների ճշգրտության, բարդ կողմնորոշումների, ճարպկության և արագության դրսևորման հետ կապված վարժությունները պետք է յուրացնել, որ-

Դասին պատրաստվելը չպետք է լինեն: Այս կարևոր պահանջը պետք է լուծել ուսուցչան պրոցեսին խմբակային բնույթ տալով: Երեխաներին չպետք է նախօրոք տրամադրել՝ ասելով, թե նա թույլ է կամ անկարող: Դա ոչ միայն մանկավարժական մոտեցում է, այլև հոգեբանական ճնշում է գործադրում երեխայի վրա: Դասապրոցեսի գործնական մասում, այսպես թե այնպես, դարձյալ դասարանը բաժանվում է ուժեղ և թույլ կողմերի, սակայն տարբերությունն այն է, որ մրցակցային պահանջը երեխաների մոտ ավելի մեծ ակտիվություն է առաջ բերում, իսկ ամենակարևորն այն է, որ երեխան ինքն է զգում իր որակական կարողության աստիճանը և պայքարում է նոր որակի համար: Մի այլ տարբերակով հաջորդ դասին կարելի է հայտնի դարձած ուժեղներից կազմել առանձին խումբ, իսկ մյուսներից պահանջել, թե ով կարող է այս անգամ փոխադրվել բարձր աստիճանի խումբ:

Դասի հիմնական մասում աշակերտների ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության չափավորումը միշտ պետք է գտնվի ուսուցչի ուշադրության կենտրոնում: Երկարամյա դիտումները վկայում են, որ հանրապետության հանրակրթական դպրոցներում քիչ չեն ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչներ, ովքեր անստուն են այս խիստ կարևոր հարցը: Արանք դասի սկզբից տալիս են մեծ ծանրաբեռնվածություն, որի հետևանքով հիմնական մասում երեխաների կարողություններն սպառվում են, և դասը ձախողվում է: Լինում է և հակառակը, դասի առաջին մասը վերածվում է պարապության, ժամավաճառի կամ ավելորդ խոսակցության, հետո անմիջապես սկսվում է դասի ծանրաբեռնվածության հիմնական մասը՝ ի վնաս երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության: Ահա այս հարցում է, որ ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչը պետք է կարողանա ցուցաբերել իր հմտությունը: Նա յուրաքանչյուր դասի պարտավոր է նախապատրաստվել վաղօրոք, կայել ու չափել իր անելիքները, մտովի լուծել այն բոլոր խնդիրները, որոնք պետք է կատարի հաջորդ օրը:

Դասի հիմնական մասում աշակերտների ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության չափավորումը միշտ պետք է գտնվի ուսուցչի ուշադրության կենտրոնում: Երկարամյա դիտումները վկայում են, որ հանրապետության հանրակրթական դպրոցներում քիչ չեն ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչներ, ովքեր անստուն են այս խիստ կարևոր հարցը: Արանք դասի սկզբից տալիս են մեծ ծանրաբեռնվածություն, որի հետևանքով հիմնական մասում երեխաների կարողություններն սպառվում են, և դասը ձախողվում է: Լինում է և հակառակը, դասի առաջին մասը վերածվում է պարապության, ժամավաճառի կամ ավելորդ խոսակցության, հետո անմիջապես սկսվում է դասի ծանրաբեռնվածության հիմնական մասը՝ ի վնաս երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության: Ահա այս հարցում է, որ ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչը պետք է կարողանա ցուցաբերել իր հմտությունը: Նա յուրաքանչյուր դասի պարտավոր է նախապատրաստվել վաղօրոք, կայել ու չափել իր անելիքները, մտովի լուծել այն բոլոր խնդիրները, որոնք պետք է կատարի հաջորդ օրը:

Դասի հիմնական մասում աշակերտների ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության չափավորումը միշտ պետք է գտնվի ուսուցչի ուշադրության կենտրոնում: Երկարամյա դիտումները վկայում են, որ հանրապետության հանրակրթական դպրոցներում քիչ չեն ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչներ, ովքեր անստուն են այս խիստ կարևոր հարցը: Արանք դասի սկզբից տալիս են մեծ ծանրաբեռնվածություն, որի հետևանքով հիմնական մասում երեխաների կարողություններն սպառվում են, և դասը ձախողվում է: Լինում է և հակառակը, դասի առաջին մասը վերածվում է պարապության, ժամավաճառի կամ ավելորդ խոսակցության, հետո անմիջապես սկսվում է դասի ծանրաբեռնվածության հիմնական մասը՝ ի վնաս երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության: Ահա այս հարցում է, որ ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչը պետք է կարողանա ցուցաբերել իր հմտությունը: Նա յուրաքանչյուր դասի պարտավոր է նախապատրաստվել վաղօրոք, կայել ու չափել իր անելիքները, մտովի լուծել այն բոլոր խնդիրները, որոնք պետք է կատարի հաջորդ օրը:

Շնորհավորանք ՄԻՇՏ ՆԻՇՏ ՈՒ ԱՐԴԱՐ

Մարդկային կյանքը չափվում է ոչ թե անցած (ա պ ր ա ծ) տ ա ր ի ն ե ր ի ք ա ն ա կ ո վ , այլ կատարած գործերով: Գործեր, որ մկիրումի, ճիշտ ապրելու, երկիրը շեն պահելու դասեր են: Եվ

Երբ հետ ես նայում ու տեսնում, որ ինչ-որ բան ես արել քո ժողովրդի համար (շատ թե քիչ՝ կարևոր չէ), հոգիդ խաղաղվում է, ու հանգիստ շունչ ես քաշում այն մտքից, որ ինքը էլ ունես քո ներդրումը ժողովրդի կյանքում: Այս կենսափիլիսոփայության մասին պարզ էր 65 տարիները խնամալստի Արթուր Հայրապետյանի անվան միջնակարգ դպրոցի տնօրեն Զավեն Բեգլարյանը, որը 65-ից 35-ը հենց այս պաշտոնում է անցկացրել:

1967-ին ընդունվել է Երևանի պետական-սարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետի ֆիզիկայի բաժինը: Սեկ տարի սովորելուց հետո գորակազմել է խորհրդային բանակ:

Քանի որ կյանքը շոյալ ու բարեհաճ չէր նրա հանդեպ (մայրը մահացել էր, հայրն էլ ծեր էր), մեկ տարի ծառայությունից հետո գորացրում են, և նա տեղափոխվում է Ստեփանակերտի ինստիտուտի մաթեմատիկայի բաժինը, որն ավարտում է 1974-ին՝ զբաղված գեոմետրիայի ուսուցչությամբ: Այնուհետև է Ստեփանակերտի երեկոյան դպրոցում՝ որպես կոնսուլտկետի վարիչ, այնուհետև՝ Բալուջայի (այժմ՝ Այգեստան) ու Քոստանու միջնակարգ դպրոցներում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: Այդ ժամանակահատվածում կնոջ հետ ապրել է Ստեփանակերտում: Ապրել է՝ միշտ դժվարությամբ վաստակելով կենսական միջոցները:

Հայրենի հողի կանգնող 1976-ին տեղափոխվում է հարազատ գյուղ՝ Սնապատ և նշանակվում դպրոցի ուսմամբար (տնօրենն այդ ժամանակ երջանակահիշատակ Գալյա Բաբայանն էր): Անցնելով Գ. Բաբայանի «դպրոցը»՝ չէր կարող նրա արժանի հետնորդ չդառնալ:

1980-ի օգոստոսին (Գ. Բաբայանի վաղաժամ մահից հետո) Զ. Բեգլարյանը նշանակվում է դպրոցի տնօրեն և առաջօր արժանապատվորեն շարունակում է ու զարգացնում լավագույն ավանդույթները՝ միշտ բարձր պահելով դպրոցի ու գյուղի պատիվը:

Արցախյան պատերազմի ամենածանր օրերին անգամ, երբ դեռ ոչ մի դպրոց չէր գործում, գյուղի գրասենյակում վերսկսել է պարապմունքները (դպրոցի շենքը ռմբակոծության և հրետակոծության հետևանքով քանդվել էր)՝ շատ լավ հասկանալով, որ դպրոցի գոյությունը միաժամանակ երկու հեռահար նպատակ կհետապնդի: Առաջին՝ դիրքապահներն ամուր կպաշտպանեն սահմանը, քանի որ գյուղում իրենց ընտանիքներն են ու երեխաները: Երկրորդ՝ խնամալստի կորուստը ճակատագրական կլինի Դարաբաղի համար:

Նա հեռատես ու հետամուտ ղեկավար է, որ 35 տարի շարունակ ղեկավարում է դպրոցի մանկավարժական կոլեկտիվը, բազմաթիվ սերունդներ է ուղեկցել դեպի կյանք ու միայն հաջողություններ արձանագրել:

Խստապահանջ լինելով իր իսկ անձի հանդեպ՝ պահաջկոտ է նաև բոլորի նկատմամբ:

Ապրեց միշտ ճիշտ ու արդար, երբեք չսայթաքեց, չզայթակրվեց փառքի փուչ ու սին պատրանքներով և մնաց հավետ մարդկայնության այն բարձունքին, որին շատերը կերպագրեին հասնել:

Այսօր 65 տարեկան է և շարունակում է քղկավարել դպրոցը, հարգարժան գործընկեր և տնօրեն:

Չէր և 65 ենք ցանկանում՝ անկախ նրանից՝ դպրոցում կլինեք, թե դպրոցից դուրս:

Թող Չեր հետագա տարիներն անցնեն խաղաղ ու հանգիստ առօրյայով, խաղաղ երկրի ու խաղաղ հարկի տակ՝ միշտ հարազատներով շրջապատված:

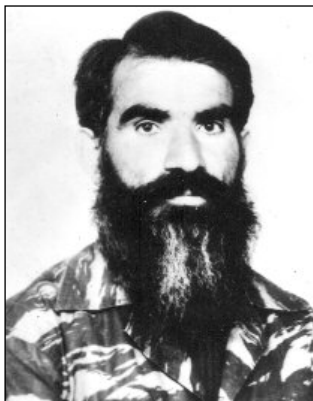
Եղե՛ք երջանիկ և ապրե՛ք երկար:

Խնամալստի միջնակարգ դպրոցի մանկավարժական կոլեկտիվ

Շավարշ ԳՈՒԿԱՍՅԱՆ

ՀԱՎԵՐԺԻ ՃԱՍՓՈՐԴ

ՆԱ ԻՍԿԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ԷՐ, ԱՆՁՆԿԵՐ ՄԱՐՏԻԿ

Յայրենի քաղաքում ծնված Մարտիկի մասին հարցազրույցի արդյունքում...

Անվեհեր հայրորդին, հիրավի, մարտական փառավոր ուղի է անցել: Ձենքը ձեռքին մասնակցել է Շեխեր-Ղազալու խուճ պաշտպանական գծում տեղի ունեցած բոլոր մարտերին՝ Ղազարի, Յաղավենդի, Ֆիզուլիի, ժղանովի, Յորադիզի, Արամի տափաստանի, Աղզամի, Մարտակերտի ազատագրման համար մղված թե՛ կռիվներին՝ իր անօրինակ քաջագործություններով ոգևորելով զինակից ընկերներին, շատերին:

Վերջին մարտը մղել է Սեյսուկանի մոտ՝ Դիխչիլար գյուղի համար: Պատմում են, որ նա այստեղ ծանր վիրավորվել էր ծախքից, ու թեև արյունը շիթ-շիթ ծորում էր վերքից, թեև ընկերները հորդորում-համոզում էին դուրս գալ կռվի դաշտից, նա էլի շարունակում էր մնալ առաջին գծում, չէր ուզում զենքը ցած դնել: Վաշտի զինվորները, ցուցաբերելով կամքի անասելի ուժ ու մեծ անձնագիտություն, կրակի տարափի տակ քայլ առ քայլ առաջ էին շարժվում: Բոլորը՝ Վլադիկը, Կարոն, Արտեմը, Ղազարը, մյուսներն ասես առյուծացել էին մի շունչ ու մի մարմին դարձած՝ նորից ու նորից գրոհում, ջանում էին ժամ առաջ հետ շարտել դիրքերին մոտեցող ազերիներին: Գավրիլը, որ վաշտի հրամանատարի տեղակալն էր, տեսնում էր այս ամենը ու մոռացած վիրավոր բազկի սաստկացող ցավը՝ գոչում, բացականչում էր՝ առաջ, տղաներ... Եվ ահա ուր որ է թշնամին պիտի նահանջեր, ուր որ է մերոնք պիտի հասնեին առջևում փռված թիուտներին, ահա հաղթանակը ցնծություն պիտի պատճառեր մեր մարտիկներին, բայց հանկարծ...

Զգիտես որտեղից թուրք մշանառուի արծակած գնդակը կպավ Գավրիլին, ու նա արնաշաղախ ընկավ գետնին: Թավիշ կանաչը մեկնեց կարմիր հագավ գլխից ծորացող արյունից: Մարտակերտի հողը հայրենասեր մարտիկի վերջին խիզախության վկան է: Դա 1994-ի ապրիլի 26-ին էր՝ Մայիսյան տոների նախաշեմին:

Յերեսի դին հողին հանձնեցին հայրենի գյուղում՝ Յայրենական մեծ պատերազմում զոհված շեխերցիների հիշատակն անմահացնող հուշարձան-կոթողի հարևանությամբ:

Այսօր, երբ ավելի քան երկու տասնամյակ է անցել մեր հողին ու ջրին, Արցախ աշխարհին այնքա՛ն նվիրված ազատամարտիկի՝ Գավրիլի մահից, նրա գերեզմանը դարձել է մի յուրահատուկ սրբատեղի, մի յուրահատուկ ուխտատեղի:

Գ. Միրզոյանը ծնվել է 1949-ի հունիսի

սի 11-ին: Տեղի ութամյան ավարտելուց հետո ուսումը շարունակել է հարևան Մեծ Թաղերի մարշալ Արմենակ Խան-փերյանցի (հուղյակովի) անվան դպրոցում, ուր աչքի է ընկել իր ուշիմությամբ ու պարտաճանաչությամբ: Ապա ուսման ծարավը նրան տարել է Բաքու, որտեղ սովորել է Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկայի ֆակուլտետում: 1972թ. սեպտեմբերի 1-ին, ուսուցչի դիպլոմը ձեռքին, առաջին անգամ մտել է դասարան: Ֆիզիկա էր դասավանդում: Այն էլ ինչպե՛ս... Երիտասարդին հատուկ ոգևորություն, նվիրվածություն, մասնագիտական խոր գիտելիքներ: Հատկանշիչներ, որոնցով օժտված էր նոր մշակակված ուսուցիչը՝ համեստ ու շիտակ Գավրիլ Միրզոյանը, որն արդեն սիրված անուն էր հարազատ կրթօջախում: Նշենք, որ մինչ այդ՝ մանկավարժի կարգավիճակով դպրոց մտնելը, ծառայել էր խորհրդային բանակում, որտեղ փայլել էր գերազանց կարգապահությամբ ու ռազմական տեխնիկային տիրապետելու ունակությամբ: Ապացույց՝ մեկ տասնյակի հասնող զովասանագրերն ու պատվոգրերը:

Անթիվ ծրագրեր, երազանքներ ուներ: Ու ամենամեծ երազանքը մեկն էր՝ իր հինգ զավակներին կյանքում իրենց տեղը գտած տեսնելը: Այո, բազում պայծառ երազներ ուներ, բայց Արցախյան շարժման առաջին իսկ օրերին մոռացավ ամեն ինչ ու դարձավ երկրպագի նորաստեղծ ջոկատի ամենակատիվ անդամներից մեկը: Մի խոսքով՝ տակավին 1988-ին նա ունկնդրել է Արցախի խռովակառույց կանչը և առանց պահ անգամ վարանելու ոտքի ելել, կանգնել քաջերի, աներերների կողքին: Կինը՝ Լաուրան, անթաքույց հպարտությամբ է պատմում նրա հետ կապված առանձին դեպքեր ու անցքեր: Հիշում է նրա՝ 1992-ի հունիսի 26-ի անսահման ոգևորությունն ու ուրախությունը:

«Այդ օրն ուշ երեկոյան մի երկու ժամով տուն էր եկել ու բարձր տրամադրությամբ խոսում էր թուրքին հասցրած առաջին հարվածի, առաջին մարտի մասին: Ազերիները, որ ներխուժել, հասել էին Կարմիր Շուկա, փակել էին Ստեփանակերտ, Մարտունի, Հաղարթ տանող ճանապարհը և հոխորտում-սպառնում էին կանանց ու երեխաներին: Եվ ի՞նչ... Տեսնելով մեր տղաների տոկունությունն ու հնարամտությունը, զգալով նրանց գորեղությունը, անընկճելիությունը՝ ստիպված էին թողնել գրաված տարածքը: Այդ կռվում Գավրիլը թմրանոթի կրակի տակ գերեվարել էր թշնամու մեկ ՅՄՄ, առգրավել, յուրայիններին բաժանել յոթ ավտոմատ, շարքից հանել, ոչնչացրել թուրքի երկրորդ ՅՄՄ-2-ի մեխանիկ-վարորդին: Սա նոր ուժ ու շունչ էր տվել մեր ազատամարտիկներին, ինչ խոսք, նաև իրեն՝ Գավրիլին»:

Ի դեպ, վերջինս Ղազարի դեմ առաջին անգամ կրակ էր բացել իր իսկ պատրաստած «Գրադ» կայանից, որը հիմա էլ դրված է Ձոհված ազատամարտիկների հուշաթանգարանի մուտքի դիմաց: Նայում ես ինքնաշեն զենքի այդ եզակի մոնուշին ու զարմանում, խորհում, մտորում և ակամայից շշջում: «Իսկապես, մեծ խելքի, պրպտող մտքի տեր է եղել Գավրիլը և, ըստ երևոյթին, ֆիզիկայի

դասագրքում շարադրված օրենքներից բացի, բավականին լավ էր հասկանում տեխնիկայի լեզուն:

Գավրիլի մասին կարելի է շատ բան ասել: Թե նա ինչե՛ր է արել Ղազարի, Յաղավենդի, Ղարամանուղլուի գրավման ժամանակ, հայտնի է միայն ակամատեսներին ու մեկ էլ՝ Աստծուն: Մի զարմանալի ու հաճելի երևույթ է: Պատերազմական գործողությունների ողջ ընթացքում նրա ղեկավարած վաշտը գրեթե բոլոր մարտերից դուրս է եկել առանց զոհերի կամ տվել աննշան զոհեր: Մի՞թե այս հանգամանքը չի խոսում զինվորի նկատմամբ ունեցած մեծ հոգատարության, իր ձեռքի տակ եղած զինուժի գրագետ ղեկավարման մասին: Այո, Գավրիլը գիտեր ըստ արժանվույն գնահատել ու հոգալ հայրենի հողի թիվ 1 պաշտպանի՝ շարքային զինվորի մասին, ու նա, որ իրեն ոչ ոքից չէր զանազանում և իր առաջնահերթ պարտքն ու պարտականությունը համարում էր հարազատ գյուղի ու երկրամասի պաշտպանությունը, ողջ իմաստալից կյանքը նվիրաբերեց ազգին ու հայրենիքին: Չկա այսօր Գավրիլը, բայց չկա լոկ ֆիզիկապես: Նա ապրում ու շնչում է իր շեն ու խաղաղ օջախում, իր համագյուղացիների, նախկին մարտական ընկերների, խելոք ու բանիմաց իր հինգ զավակների (Աշոտ, Սերգեյ, Մարիետա, Ժուլիետա, Մարգարիտա) հիշողություններում ու հայրենամեծ գործերում և ութ թոռների՝ մայրենից, պատմությունից, մյուս առարկաներից ստացած բարձր միջերում, աշխույժ խաղերում, քաղցրիկ ժպիտներում:

Հարկ եմ համարում շեշտել, որ բոլոր հինգ զավակներն էլ իրենց ընտանիքներն ունեն, հայկական ավանդույթներն ու սովորույթները պաշտող իրենց օջախները: Ասել կուզի՝ իրականացել է անձնվեր մարտիկի ամենամեծ իղձն ու երազանքը: Ի դեպ, Աշոտը՝ ավագը, ծառայում է Հայոց բանակում, իսկ ամենից փոքրը՝ Մարգարիտան, իր կենսագրությունն է հյուսում թավուտ անտառների ու բլուրների գոգում ծվարած հայրենի գյուղի՝ Շեխերի հիմնական դպրոցում: Ու երբ մեկ-մեկ խոսք է բացվում ուսուցչի, կրթօջախի առջև դրված դժվարին, բայց պատվաբեր խնդիրների մասին, մի տեսակ թախծոտ տոնով ասում է. «Երանի՜ հայրիկս կենդանի լինե՛ր...»:

Հիշեցնենք, որ նորակառույց դպրոցը կրում է ֆրանսահայ բարերարներ Նիկոլոս ու Յերմինե ամուսինների անունը:

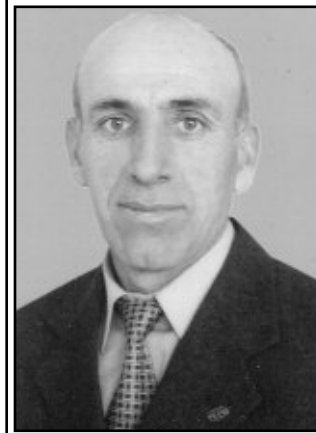
Չմոռանա՞նք ասել և այն, որ երկրորդ հարկում ճաշակով ձևավորված Փառքի սրահը ինքնին շատ բան է հուշում անձնուրաց ազատամարտիկների, առավել ևս՝ Գավրիլի մասին: Այստեղ փակցված են զոհվածների լուսանկարները: Իսկ կենտրոնում, բնական է, Գավրիլն է, որի խոհուն ու պայծառ հայացքը բոլորին, նոր-նոր Մերոպյան գրերը սերտողին ու տարեվերջյան քննություններին պատրաստվող պարմանուհուն հուշում, պատմում են:

- Ուր էլ գնաք, ուր էլ լինեք, երբեք չմոռանաք, որ հայրենի հողի կանչը և դպրոցական զանգի անուշ դողանքը թանկ ու սիրելի են ամե՛ն-ամեն ինչից:

Միքայել ԲԱԼՅԱՆ
Թոշակառու ուսուցիչ

խոսք հիշատակի

ՄԻԱՆՊԱՄԻՉ, ԱՆԿԱՐՇԱԿԻ...

Մարտի 24-ի լույս 25-ի գիշերն այդպես էլ չլուսացավ, մթագնեց ու խավար դարձավ Վարազդատ Գևորգյանի համար:

Նա աշխարհից հեռացավ՝ ծաղկած գարունն իր սրտում, բյուր երազներն իր հոգում...

Այդ ահավոր բոթը վրդովեց ամենքին ու ամենի հոգին. կյանքից հանկարծակի հեռացավ վաստակաշատ մանկավարժ, իր գործին ու աշխատանքին անձնացողը նվիրյալ, ընտանիքի կատարյալ հայր ու ամուսին, ժամանակի անվեհեր մարտիկ, պարզապես լավագույն գործընկեր Վարազդատ Գևորգյանը:

Ողբում էինք բոլորս՝ ընկեր թե աշակերտ, չէինք կարողանում համակերպվել Վ. Գևորգյանի բացակայությանը մեր դպրոցում: Չէ՞ որ նա իր կյանքի 25 տարիները նվիրել է այդ դպրոցի շենացման գործին: Չէ՞ որ այդ տարիների ամեն Աստծո առավոտ իրար բարի լույս ենք հղել, իրար հետ ուրախացել ու տխրել, իրար կյանքով լիացել ու ապրել:

Վարազդատ Հրանտի Գևորգյանը ծնվել է 1956թ. հունիսի 14-ին, ԼՂ Մարտունու շրջանի Սոս գյուղում՝ ուսուցչի ընտանիքում: 1971-1972 ուստարում ավարտել է Սոսի միջնակարգ դպրոցը: 1972թ. ընդունվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետը և 1976-ին ավարտել: 1976թ. օգոստոսի 10-ին աշխատանքի է ընդունվել Ստեփանակերտի պրոֆտեխտունմանարանում: 1977թ. մայիսից մինչև 1978թ. դեկտեմբերը ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում: 1978-ի դեկտեմբերից մինչև 1979թ. փետրվարն աշխատել է Ստեփանակերտի հ. 21 պրոֆտեխտունմանարանում, 1979-ի մարտից մինչև 1988թ. դեկտեմբերը՝ Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկայի ամբիոնում:

1989թ. փետրվարից մինչև 1989-ի օգոստոսն աշխատել է Ստեփանակերտի հ. 3 միջնակարգ դպրոցում: 1989-ից աշխատանքի է անցել Ստեփանակերտի ֆիզմաթ դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1993թ. փետրվարից ծառայել է ԼՂՅ պաշտպանության բանակի շարքերում: 1998-ից նորից վերադարձել է հարազատ դպրոց՝ շարունակելու ուսուցչի վե՛ս ու նվիրական գործը: 25 տարի շարունակ դպրոցը՝ հարազատ օջախ, երկրորդ տուն է եղել Վ. Գևորգյանի համար: Երկար ու ծիգ տարիներ նա մտել է դասարան ու իր հոգու զանձերը սերմանել սաներին: Նրա աշխատանքային ուղին լի էր նվիրումի ու պատասխանատվության զգացումով:

Նա իր կյանքի վառ տարիները, իր ողջ ուժն ու կորովն անձնացողը նվիրել է դպրոցին ու աշակերտությանը:

Հպարտանալու շատ բան ուներ Վ. Գևորգյանը: Նրա դասավանդած աշակերտներից շատերն օլիմպիադայի քաղաքային և հանրապետական փուլերում զբաղեցրել են առաջնակարգ տեղեր: Բազմիցս պարզաևարվել է պատվոգրերով, զովասանագրերով ու դիպլոմներով, իսկ դպրոցի հիմնադրման 25-ամյակի կապակցությամբ՝ ԼՂՅ վարչապետի հուշամեդալով:

Վ. Գևորգյանն օժտված էր բարձր գիտակցական կարգապահությամբ, պարտքի ու պատասխանատվության մեծ զգացումով: Կատակասեր էր, սրամիտ, սիրում էր մեծ բանաստեղծներից դիպուկ մեջբերումներ անել ու վերլուծել յուրովի: Բայց, ավաղ, ընդհատվեց այդ ամենը մի վայրկյանում. նա գնաց, գնաց անդարձ, անդառնալի. ասես ուխտել էր կատարել իր սիրած բանաստեղծի պատգամը՝

Եթե մեռնե՛լ...
Միանգամից, մի վայրկյանում, հանկարծակի...
Մեր հարգելի գործընկեր, մեր հարազատ ընկեր, քո հիշատակը հավերժ վառ կմնա մեր հուշերում: Ձեր անունը հավետ կապրի, քանի ապրում են Ձեր սաները, Ձեզ ճանաչողները...

ԵՊՅ-ին առընթեր Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ դպրոցի Ստեփանակերտի մասնաճյուղի մանկավարժական կոլեկտիվ

ԳԻՍՈՐԴ - 2015

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԳԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

« 30 » մարտի 2015 թ.

N 185-Ն

ք. Ստեփանակերտ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԳԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՋԱՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ` ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԻ ԶԵՎՈՎ ՈՒՍՄԱՆ ՎԱՐՋԻ ԼՐԻՎ ՓՈՒՆՀԱՏՈՒՅՄԱՄԲ (ԱՆՎՃԱՐ) ԵՎ ԲԱՐՋԱՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄՆԱԿԱՆ ՎԱՐՋԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԵՂԳԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՈՎ (ՎՃԱՐՈՎԻ) ԲԱՎԱՍԱԿՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՏԵՂԵՐԸ ԵՎ ՀԵՌՆԱԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՎՃԱՐՈՎԻ ՏԵՂԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

- «Կրթության մասին» Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության օրենքի 28-րդ հոդվածի 6-րդ մասին ու «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 6-րդ կետին համապատասխան` Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը **ո ղ ղ ղ ու ը է՝**
1. Հաստատել Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների 2015-2016 ուսումնական տարվա ընդունելության` ըստ մասնագիտությունների պետության կողմից ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) և բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կողմից ուսման վարձի մասնակի զեղչի կիրառման իրավունքներով (վճարովի) բակալավրի կրթական ծրագրով առկա ուսուցման տեղերը և հեռակա ուսուցման վճարովի տեղերը` համաձայն հավելվածի:
2. Սահմանել, որ Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների վճարովի ուսուցման համակարգում ուսման վարձի չափը որոշում են Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները` համաձայնեցնելով Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության հետ:
3. Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության կառավարության 2007 թվականի փետրվարի 27-ի «Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսանողական նպաստ և պետական կրթաթոշակ տալու կարգը հաստատելու մասին» N 81 որոշմամբ հաստատված կարգի 2-րդ կետի «բ» ենթակետով նախատեսված սոցիալական խմբերի ֆինանսավորումը կատարել Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության 2015 թվականի պետական բյուջեով նախատեսված միջոցների հաշվին:
4. Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների 2015-2016 ուսումնական տարվա անվճար տեղերի (պետության կողմից ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ) 10 տոկոսը (ամսվա վճարում) ըստ մասնագիտությունների հատկացնել պարտադիր զինվորական ծառայությունից զրոյացված քաղաքացիներին:
5. Սույն որոշման կատարման հսկողությունը հանձնարարել Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությանը:
6. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԳԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՋԱՊԵՏ՝ Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված
Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության
կառավարության
2015 թվականի մարտի 30-ի
N 185-Ն որոշման

Ց Ա Ն Կ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԳԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՋԱՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ` ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԻ ԶԵՎՈՎ ՈՒՍՄԱՆ ՎԱՐՋԻ ԼՐԻՎ ՓՈՒՆՀԱՏՈՒՅՄԱՄԲ (ԱՆՎՃԱՐ) ԵՎ ԲԱՐՋԱՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄՆԱԿԱՆ ՎԱՐՋԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԵՂԳԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՈՎ (ՎՃԱՐՈՎԻ) ԲԱՎԱՍԱԿՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՏԵՂԵՐԻ ԵՎ ՀԵՌՆԱԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՎՃԱՐՈՎԻ ՏԵՂԵՐԻ

1. ԱՐՑԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՍԱՐԱՆ
1.1 ԲԱՎԱՍԱԿՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ (ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ)

Ծ ա ժ Վ ա զ ի ղ	Մասնագիտության անվանումը	Պետության կողմից ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) տեղերը	Բուհի կողմից ուսման վարձի մասնակի զեղչի կիրառման իրավունքներով (վճարովի) տեղերը
010300	Սաքեմատիկա: Համակարգչային գիտություններ	10	15
010400	Ինֆորմատիկա և կիրառական մաթեմատիկա	10	15
010600	Ֆիզիկա	10	15
020100	Քիմիա	10	15
020200	Կենսաբանություն	7	18
020400	Աշխարհագրություն	7	18
030200	Քաղաքագիտություն	5	20
030400	Պատմություն	7	18
030500	Իրավագիտություն	7	18
030600	Լրագրություն	5	20
031000	Հայրց լեզու և գրականություն	7	18
031300	Անգլերեն լեզու և գրականություն	7	18
032100	Ֆիզիկական կուլտուրա և սպորտ	5	20
032300	Թարգմանչական գործ (անգլերեն և հայերեն լեզուներ)	5	20
032400	Ռուսաց լեզու և գրականություն	7	18
050400	Նախագործարարական և ֆիզիկական պատրաստություն	5	20
050800	Կերպարվեստ և գծագրություն	5	10
051000	Մանկավարժություն և հոգեբանություն (նախադպրոցական)	5	20
051100	Մանկավարժություն և մեթոդիկա (տարրական կրթության)	7	18
080100	Տնտեսագիտության տեսություն	5	20
080300	Ֆինանսներ	5	20
081300	Կառավարման տեղեկատվական համակարգեր	7	18
081500	Հաշվապահական հաշվառում	5	20
140200	Էլեկտրաէներգետիկա	5	15
270100	Շինարարություն, շինարարական իրերի և կառուցվածքների արտադրություն	7	18
	Պահուստային տեղեր	35	20
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	200	465

1.2 ԲԱՎԱՍԱԿՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ (ՀԵՌՆԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ)

Ծ ա ժ Վ ա զ ի ղ	Մասնագիտության անվանումը	Բուհի կողմից ուսման վարձի մասնակի զեղչի կիրառման (վճարովի) տեղերը
010300	Սաքեմատիկա: Համակարգչային գիտություններ	20
010600	Ֆիզիկա	20

020100	Քիմիա, կենսաբանություն	25
020200		
020400	Աշխարհագրություն	20
030300	Հոգեբանություն	25
030400	Պատմություն	25
030500	Իրավագիտություն	25
031000	Հայրց լեզու և գրականություն	25
032400	Ռուսաց լեզու և գրականություն	25
050400	Նախագործարարական պատրաստություն	30
051100	Մանկավարժություն և մեթոդիկա (տարրական կրթության)	25
080100	Տնտեսագիտության տեսություն	25
140200	Էլեկտրաէներգետիկա	20
190200	Տրանսպորտային ուղիների, միջոցների շինարարություն, կառավարում և հրանց շահագործում	25
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	335

2. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԳՐԱՄԻ ԱՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ
2.1 ԲԱՎԱՍԱԿՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ (ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ)

Ծ ա ժ Վ ա զ ի ղ	Մասնագիտության անվանումը	Պետության կողմից ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) տեղերը	Բուհի կողմից ուսման վարձի մասնակի զեղչի կիրառման (վճարովի) տեղերը
190300	Փոխարյունների և ճանապարհային երթևեկության կազմակերպում և կառավարում	10	15
310102	Ագրոնոմիա (այն պրոֆիլի մասնագիտությունների հնարավորություններով)	10	15
310201	Անասնաբուծություն	10	15
310302	Անասնաբուծություն	10	15
310506	Ագրոէկոլոգիա	5	20
310801	Գյուղատնտեսության մեքենայացում	10	15
310901	Հողաշինարարություն և հողային կադաստր	5	20
311101	Ագրարային արտադրության էկոնոմիկա և կառավարում	5	20
311103	Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և առույտ	5	20
311112	Ագրոպարենային համակարգի ֆինանսների կառավարում	5	20
	Պահուստային տեղեր	15	15
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	90	190

ՇԵՏՈՒՐԱԿԱՆ

Table with 4 columns: Code, Description, Value 1, Value 2. Includes sections for 'ԵՐԵՎԱՆԻ ԳԵՂԱՐՎԱԾՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԻՆԻ' and 'ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԻՆԻ'.

ԼԵՆՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱԶԻԱՏԱԿԱՆԱՍԻ ԴԵԿԱՎԱՐ՝ Լ.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԼԵՆՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

« 30 » մարտի 2015

N 187-Ն

ք. Ստեփանակերտ

ԼԵՆՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԱՄԴԱՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՄՆԵՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՆԿԸ, ԱՆՎՃԱՐ ԵՎ ՎՃԱՐՈՎԻ ՈՒՍՈՒՄԱՆ ՏԵՂԵՐԸ ԵՎ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԻ ԶԵՎՈՎ ՈՒՍՈՒՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ԼՐԻՎ ՓՈՒՆԶՍՈՒՅՄԱՍԲ (ԱՆՎՃԱՐ) ԵՎ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԵՂՉԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐՈՎ (ՎՃԱՐՈՎԻ) ԱՌԿԱ ԵՎ ՇԵՏԱԿԱ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ ՏԵՂԵՐԸ՝ ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Կրթության մասին» Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության օրենքի 28-րդ հոդվածի 6-րդ մասին ու «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 6-րդ կետին համապատասխան՝ Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

- 1. Հաստատել՝ 1) Արցախի պետական համալսարանի 2015-2016 ուսումնական տարվա ասպիրանտուրայի ընդունելության մասնագիտությունների, անվճար և վճարովի ուսուցման տեղերի ցանկը՝ համաձայն N1 հավելվածի. 2) Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների՝ 2015-2016 ուսումնական տարվա ընդունելության՝ պետության կողմից ուսանողական նպատների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) և բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կողմից ուսման վարձի մասնակի զեղչի կիրառման իրավունքներով (վճարովի) առկա և հեռակա ուսուցման մագիստրոսի կրթական ծրագրով տեղերը՝ ըստ մասնագիտությունների՝ համաձայն N2 հավելվածի: 2. Թույլատրել Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությանը՝ պահուստային տեղերի բաշխումը և ըստ հաստատությունների թափուր մնացած տեղերի վերաբաշխումը իրականացնել բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին տրամադրված տեղերի շրջանակում: 3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

ԼԵՆՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ՝ Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված 1
Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի մարտի 30-ի N 187-Ն որոշման

Ց Ա Ն Կ

ԱՐՑԱՍԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԱՄԴԱՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՄՆԵՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՎՃԱՐ ԵՎ ՎՃԱՐՈՎԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵՐԻ

Table with 5 columns: N, Code, Description, Value 1, Value 2. Lists educational programs and their costs.

Հավելված 2
Լեննային Ղարաքաղի Հանրապետության կառավարության մարտի 30-ի 2015 թվականի N 187-Ն որոշման

Ց Ա Ն Կ

ԼԵՆՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՄՆԵՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԻ ԶԵՎՈՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՅՈՒՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԵՂՉԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐՈՎ (ՎՃԱՐՈՎԻ) ԱՌԿԱ ԵՎ ՇԵՏԱԿԱ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ ՏԵՂԵՐԸ՝ ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

1. ԱՐՑԱՍԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Table with 5 columns: N, Code, Description, Value 1, Value 2. Lists educational programs and their costs.

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԵՎ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Table with 5 columns: ID, Code, Name, Value 1, Value 2, Value 3. Rows include codes like 080200, 080300, 081500, 140200, 190200, 270100, 26 and a total row.

2. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԱՄԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԱՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

Table with 5 columns: N, Name, Location, Value 1, Value 2, Value 3. Rows include codes like 190300, 310102, 310302, 311101, 311103 and a total row.

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԱՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

« 30 » մարտի 2015 թ.

N 188-Ն

Ք. Ստեփանակերտ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ (ԱՐԴԵՍԱԳՈՐԾԱԿԱՆ) ԵՎ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԿԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՊԱՍՏԵՐԻ ԶԵՎՈՎ ՈՒՍՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ԼՐԻՎ ՓՈԽՀԱՏՈՒՅՄԱՄԲ (ԱՆՎՃԱՐ) ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՈՒՍՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԵՂՉԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐՈՎ (ՎՃԱՐՈՎԻ) ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՏԵՂԵՐԸ ԵՎ ՇԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՎՃԱՐՈՎԻ ՏԵՂԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Կրթության մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 36-րդ հոդվածի 4-րդ կետին և «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 15-րդ հոդվածի 10-րդ կետին համապատասխան՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

1. Հաստատել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների 2015-2016 ուսումնական տարվա ընդունելության՝ ըստ մասնագիտությունների պետության կողմից ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) և ուսումնական հաստատությունների կողմից ուսման վարձի մասնակի զեղչի կիրառման իրավունքներով (վճարովի) առկա ուսուցման տեղերը և հեռակա ուսուցման վճարովի տեղերը՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սահմանել, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների վճարովի ուսուցման համակարգում ուսման վճարի չափը որոշում է տվյալ ուսումնական հաստատությունը՝ համաձայնեցնելով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության հետ:

3. Թույլատրել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությանը՝ պահուստային տեղերի բաշխումը և ըստ հաստատությունների թափուր մնացած տեղերի վերաբաշխումը իրականացնել նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններին տրամադրված տեղերի շրջանակում:

4. Սույն որոշման կատարման նկատմամբ հսկողությունը հանձնարարել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությանը:

5. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ՝ Ա. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Հավելված
Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության
կառավարության
2015 թվականի մարտի 30-ի
N 188-Ն որոշման

Ց Ա Ն Կ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ (ԱՐԴԵՍԱԳՈՐԾԱԿԱՆ) ԵՎ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2015-2016 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԿԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՊԱՍՏԵՐԻ ԶԵՎՈՎ ՈՒՍՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ԼՐԻՎ ՓՈԽՀԱՏՈՒՅՄԱՄԲ (ԱՆՎՃԱՐ) ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՈՒՍՄԱՆ ՎԱՐՉԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԶԵՂՉԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐՈՎ (ՎՃԱՐՈՎԻ) ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՏԵՂԵՐԻ ԵՎ ՇԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՎՃԱՐՈՎԻ ՏԵՂԵՐԻ

1. ԱՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ԹԱՄԱՐԱ ԶԱՄԱՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԶՈՒՅՑ

Table with 5 columns: ID, Name, Value 1, Value 2, Value 3, Value 4. Rows include codes like 0402, 0405, 0406, 0418 and a total row.

2. ԱՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ԱՅՈՒՆՆՈՎԱՅԻ ԱՆՎԱՆ ԵՐԱԺԵՏԱԿԱՆ ԶՈՒՅՑ

Table with 4 columns: ID, Name, Value 1, Value 2. Rows include codes like 0501, 0502, 0503, 0504, 0505 and a total row.

3. ՇՈՒԾԻ ԱՐՄԵՆ ԽԱՁԱՏՐՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՒՄՆԻՏԱՐ ԶՈՒՅՑ 3.1. ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՅՈՒՄ

Table with 4 columns: ID, Name, Value 1, Value 2. Rows include codes like 0514, 0515, 0518, 2014, 2307 and a total row.

3. 2. ՇԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՅՈՒՄ

Table with 3 columns: ID, Name, Value. Rows include codes like 0517, 0601 and a total row.

ԴԻՍՈՐԴ - 2015

4. ՄՏԲՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՊԱՐԱՐՎԵՍԻ ԶՈՒՆՔ

Ցածկորդ	Մասնագիտության անվանումը	Անվանար ուսուցման տեղերը
0319	Պարի ուսուցում	10
0509	Պարարվեստ (ժողովրդական պար)	10
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	20

5. ՄՏԲՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ԱՐՇԵՍԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՄՈՒՄԱՐԱՆ

Ցածկորդ	Մասնագիտության անվանումը	Անվանար տեղերը (իմնական կրթությամբ)	Վճարովի տեղերը (միջնակարգ կրթությամբ)
0515	Զարդակիրառական արվեստ	15	-
1207	Եռակցման աշխատանքների տեխնոլոգիա	-	20
2203	Համակարգիչների շահագործում	-	20
2304	Վարսավիրական արվեստ և զարդարային դիմահարդարում	20	25
2311	Հասարակական սնունդ	20	25
2401	Տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգում (բառ տեսակների)	20	25
2809	Կարի արտադրության տեխնոլոգիա	-	25
2902	Շինարարական մոնտաժային և վերանորոգման աշխատանքների իրականացում (որմնադիր)	20	20
2905	Ճանապարհաշինարարական և բարելավման աշխատանքների տեխնիկական ապահովում (բուլդոզերավար, էքսկավատորավար, տրակտորիստ)	-	20
2907	Ատաղծագործություն, մանրահատակագործություն	15	20
2908	Հարդարման շինարարական աշխատանքների իրականացում (երեսպատող, սալիկապատող, ձեվագործ, ներկարար)	20	-
	Պահուստային տեղեր	10	-
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	140	200

6. ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ ԱՐՇԵՍԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՄՈՒՄԱՐԱՆ

Ցածկորդ	Մասնագիտության անվանումը	Անվանար տեղերը (իմնական կրթությամբ)	Վճարովի տեղերը (միջնակարգ կրթությամբ)
1207	Եռակցման աշխատանքների տեխնոլոգիա	15	-
2203	Համակարգիչների շահագործում	15	-
2304	Վարսավիրական արվեստ և զարդարային դիմահարդարում	-	20
2311	Հասարակական սնունդ	-	20
2401	Տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգում	15	-
2809	Կարի արտադրության տեխնոլոգիա	15	-
2905	Ճանապարհաշինարարական և բարելավման աշխատանքների տեխնիկական ապահովում (տրակտորիստ)	15	-
2908	Հարդարման շինարարական աշխատանքների իրականացում (երեսպատող, սալիկապատող, ձեվագործ, ներկարար)	15	-
	Պահուստային տեղեր	10	-
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	100	40

7. ԶՈՒՅԻ ԱՐՇԵՍԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՄՈՒՄԱՐԱՆ (ԱՌԿԱ ՈՒՄՈՒԹՈՒՄ)

Ցածկորդ	Մասնագիտության անվանումը	Անվանար տեղերը (իմնական կրթությամբ)
1006	Տեղումներգետիկ սարքավորումների և ջերմային ցանցերի տեխնիկական շահագործում (կաթսաների մեքենավար, կաթսայատան օպերատոր, կաթսայատան սաքսարկող փականագործ, ջերմային ցանցեր սպասարկող փականագործ, կաթսայատան սարքավորումներ նորոգող փականագործ, ջերմային ցանցերի սարքավորումներ նորոգող փականագործ)	20
2908	Հարդարման շինարարական աշխատանքների իրականացում (երեսպատող-սալիկապատող, սինթետիկ նյութերով երեսպատող, երեսպատող-մարմարագործ, խճանկարիչ, ձեվագործ, ներկարար)	20
2912	Շենքերի և կառույցների սանիտարատեխնիկական սարքավորումներ (սանիտարատեխնիկական համակարգերի և սարքավորումների մոնտաժող, օդափոխման և սենյանախորհրդի մոնտաժող, սանիտարատեխնիկական համակարգերի հանգույցների և դեղատների փականագործ, փականագործ-սանտեխնիկ)	20
	Պահուստային տեղեր	5
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	65

ԼԵՆԱՅԻՆ ԴԱՐԱՄԱՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱՆ ԴԵԿԱՎԱՐ Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Հիշում եմ և պահանջում...

ՈԳԵԿՈՉԵԼՈՎ, ՊԱՆԱՑԵԼՈՎ, ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՎ ...

Պատերազմը միջոց է, որն օգտագործում են մարդասպանները՝ իրենց արածներն արդարացնելու համար: Ավելի քան 100 տարի է անցել, բայց «մոռացված պատերազմից» հուշերը կենդանի են համա-մարդկային հիշողության մեջ և հիշեցնում են 20-րդ դարի Հայոց ցեղասպանությունը:

2015 թվականը խորհրդանշական է ու

տարաբնույթ միջոցառումներով հագեցած, որին ակտիվ մասնակցություն է ցուցաբերել Ստեփանակերտի հ. 11 ավագ դպրոցի աշակերտական կոլեկտիվը: Դպրոցում կահավորված են միջանցքները, ձևավորվել են «Սպիտակ եղեռն», «Մեր մշտափունջ ու մշտաթուն Անլուելի զանգակատուն», «Հիշում եմ և պահանջում», «Ճանաչում, դատապարտում, հատուցում» խորագրերով անկյուններ, վահանակներ, պաստառներ, որոնք միտված են ազգային հարցի շուրջ համախմբվածություն ստեղծելու, արթուն պահելու ազգային հիշողությունը, պահանջատիրությունը:

Ցավոք, պատմության ամենամութ հատվածներից մեկը մոռացվել է շատերի կողմից, հատկապես նրանց, ովքեր մեծ ներգրավվածություն են ունեցել Օսմանյան կայսրությունում 1914թ. հոկտեմբերից սկսած և մինչև 1923 թվականը տեղի ունեցած իրադարձությունների մեջ: Հարյուր տարի է մեզ բաժանում այդ դեպքերից, որոնք շատերը համենատուն են երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ իրենց նկատմամբ իրականացված Յոլոթոստի հետ: Մեծ թուրան պետության ստեղծմանը խանգարում էր Հայաստանը: Հայաստանը մաքրել հայերից. այս դարձրին լուծման ճանապարհ: Եվ եթե թուրքիայի կառավարությունը շարունակաբար ժխտում է Հայոց ցեղասպանությունը, այնուամենայնիվ, ավելի քան 22 երկրներ և ԱՄՆ գրեթե բոլոր նահանգները ճանաչել են Հայոց ցեղասպանությունը՝ որպես պատմական իրողություն, որը պետք է հիշել և հաշվի առնել, որ նման իրադարձություններն այլևս չկրկնվեն: Այս ամենին քաջատեսակ է մեր ազգի յուրաքանչյուր ներկայացուցիչ: Այսօր նոր սերունդ է աճում, որն անդրադարձ կատարելով Հայոց ցեղասպանությանը և դրա ճանաչման խնդրին, նպատակ ունի ցեղասպանության երևույթի նկատմամբ ձևավորել բարոյական վերաբերմունքի և ակտիվ քաղաքացիական դիրքորոշում:

Միջոցառումներին յուրովի շունչ հաղորդեց պատմության ուսուցչուհի Լաիրա Թորոսյանի կողմից հրավիրված 98-ամյա համուն մայրիկի ներկայությունը: Նա իր խոսքում նշեց, որ ծնողները 1915 թվականին Ուրֆայից եղեռնապուրծ հասել են Լիբանան: Ճակատագրի բերումով նրանք տեղափոխվել են Սիրիա և Քեսաբի դեպքերի հետ կապված՝ ընտանիքով բնակություն հաստատել Արցախում՝ կյանքի վերջին տարիները հայրենիքում անցկացնելու հույսով: Խանուն մայրիկի խոսքը ոգեկոչող էր: Նա աշակերտներին բարեմաղթանքներ հղեց և խնդրեց, որ թեկուզ 1000 տարի անցնի, հիշեն և դատապարտեն ցեղասպանությունը ու պահանջատեսի լինեն

զինների համար: Արարողությունը ոգեկոչող էր, արդարամիտ: Մեր աշակերտները կմասնակցեն նաև ԼԳՀ դպրոցների միջև անցկացվող «Ազգային պար» մրցույթ-օլիմպիադային, ՀՀ ԿԳՆ գեղագիտության ազգային կենտրոնի կողմից անցկացվող պատմառի և պատի թերթի ձևավորման մրցույթ-փառատոնին, ստեղծագործական շարադրությունների մրցույթին, համադպրոցական աշակերտական համաժողովին, պատմամշակութային և գրական-գեղարվեստական միջոցառումների ու երթերի: Դպրոցի աշակերտական խորհուրդը հանդես եկավ նաև հետաքրքիր նախաձեռնությամբ: Առաջարկվեց աշակերտների կողմից կազմակերպել հանգստավայրում Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված՝ մայրաքաղաքի հուշահամալիրում կառուցվող զանգակատան շինարարական աշխատանքներին: Աշակերտական խորհրդի առաջարկն ընդունվեց, և նրանց կողմից այդ ծրագրի հաշվեհամարին փոխանցվեց 80 հազար ՀՀ դրամ: Հիրավի, ճշմարիտ է ասված, որ այսօր՝ Ապրում ենք ոգեկոչելով, Ապրում ենք պահանջելով, Ապրում ենք պայքարելով, Ապրում ենք հավատքով: Մենք լավատես ենք. կգա օրը և 100-ամյա անդրադարձից արձագանքված՝ կառույցի՝ զանգակատան զանգերը հավերժ կողողանան՝ ավետելով հայությանը խաղաղ գարուններ ու պայծառ, երջանիկ օրեր... Թող ոչ մի ազգ հայի ցավը չստեսնի... Հիշում եմ և պահանջում....

Ծովինար ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ «Ստեփանակերտի Վ. Զիանգիրյանի անվան համար 11 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ՄԿԱԳՏՏ

ՀՐԱՅԱՓՈՒ ՏՈՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԱՐԺԱՆԻ ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԱՆ

Ձ անազանել չարն ու բարին՝
Ա ըստելով բարի գործեր,
Տ իրոջ աչքին հաճո լինել:
Ի բոլ արդար ու ազնիվ մարդ,
Կ յանքը լավով, ճշտով լցնել:

քին չամիչով փլավի կաթսան, բաժանեց թոռնե-
րին՝ հորդորելով ուշադիր ուտել, քանի որ
փլավն իր մեջ պարունակում է փոքրիկ անակն-

րացած մեր հայրենիքում հային մշտապես ուղե-
կից կլինեն հույսը, հավատը, սերը:

Միջոցառման կազմակերպիչ Լիանա Ծատր-
յանի հասցեին շնորհակալական խոսք ասաց
քաղաքապետարանի աշխատակազմի կր-
թության և սպորտի բաժնի մասնագետ Անա-
հիտ Մեսրոպյանը, ով նախ և առաջ բարձր
գնահատեց գիշերօթիկի սաներին հրավիրե-
լու նախաձեռնությունը՝ առաջարկելով այն
դարձնել ավանդույթ:

Յուզիչ էր հ. 12 հիմնական դպրոցի տնօ-
րեն Էլմիրա Գաբրիելյանի խոսքը, ով սանե-
րին մաղթեց ամենալավն ու բարին, երջանիկ
ապագա, և ամենակարևորը՝ մեծ ձեռքբերում-
ներ ունան բնագավառում: Նա դպրոցի
անունից գիշերօթիկի սաներին նվիրեց
կոնստրուկտորներ՝ հույս հայտնելով, որ սա-
ներն այն կօգտագործեն՝ ի մի բերելով իրենց
խելքն ու ճկունությունը:

Իրենց շնորհակալանքի խոսքը հնչեցրին
նաև գիշերօթիկի դաստիարակները ման ընդու-
նելության համար՝ հավաստիացնելով, որ այդ
հանդիպումը երկար կմնա սաների հիշողության
մեջ:

Լիա ՂԱԼՅԱՆ

կալ. ում ափսեի մեջ դուրս գա, հաջողությունը
ողջ տարին կուղեկցի նրան: Այնուհետև սկսվեց
հավկիթակռիվը:

Երեխաները լիաթք ուրախանում էին, իսկ
ավելի մեծ էր գիշերօթիկի սաների ոգևորությու-
նը, քանզի Տատիկը նրանց ևս բաժանեց քաղց-
րավենիք և մաղթեց չարից ու փորձանքից հեռու
լինել: Վերջում աշակերտները մաղթեցին բոլո-
րին՝ երբեք չկորցնել փրկության հույսն ու հա-
վատը՝ հավաստելով, որ հարության լույսով գո-

Ստեփանակերտի հ. 12 հիմնական դպրո-
ցի դասվար Լիանա Ծատրյանի մտահղա-
ցումներն իրենց բովանդակությամբ անկրկ-
նելի են, ուսուցողական և արժանի ընդօրի-
նակման: Բացառություն չէր Սուրբ Ջատիկն
նվիրված միջոցառումը, որին հրավիրված էին
նաև Ստեփանակերտի գիշերօթիկ հաստա-
տության սաներն ու դաստիարակները: Մի-
ջավայրն ինքնին տրամադրող էր. զատկա-
կան ուտեստներ, տոնիկ նվիրված քառատո-
ղեր, տիկնիկներ, երազանքի իրականացման
ծառ, դասասենյակի անկյուններում՝ եկեղե-
ցիների մանրակերտեր, մոմակալներ և այլն:
Գարնան զարթոնքին նվիրված երաժշտության
ինչյունների ներքո բեն դուրս եկան աշակերտ-
ները, մոմեր վառեցին և լուռ աղոթք հղեցին առ
Աստված: Ավելի քան մեկ ժամ տևողությամբ մի-
ջոցառումը ներկաներն ըմբռնեցին մեկ շն-
չում, քանզի աշակերտների շուրթերից բխած
անկեղծ արտասանություններն ու հոգևոր երգե-
րը, տոնիկ նվիրված պատմությունները տրա-
մադրող էին: Երգելով ներս մտավ Տատիկը՝ ձեռ-

ՉԱՏԻԿԸ՝ ՆԱԽԱԳՊՐՈՋԱԿԱՆ ԽՄԲՈՒՄ

Ստեփանակերտի Ե. Չարենցի անվան հ. 7 հիմնական դպրոցում կազմակերպ-
վեց ընդօրինակման բաց պարապմունք մայրենիից նախադպրոցական «Արևիկ»
խմբում (դաստիարակ՝ Իննա Նասիբյան): Հրավիրված էին հյուրեր, ուսուցիչներ,
ծնողներ, մայրաքաղաքի տարբեր դպրոցների նախադպրոցական խմբերի դաստի-
արակներ: Դահլիճը կա-
հավորված էր զարմանա-
յին լուսավոր տոնիկն հա-
մահունջ:

Հայկական տարա-
զով ներս մտան խմբի
երեխաները և բարի լուրի
ավետիսով ողջունեցին
ներկաներին՝ ասելով, որ
Ջատիկը խորհրդանշում

է Հիսուս Քրիստոսի
հրաշափառ հարության
տոնը: Այն կապված է
Քրիստոսի տառապանք-
ների, մահվան ու հարու-
թյան պատմության հետ,
և տոնում են մեծ հանդի-
սավորությամբ: Սովորա-
բար այդ տոնին զատկա-
կան կերակուրներ են
պատրաստում՝ չամիչով

փլավ, ձուկ, բանջարեղեն, ձու են ներկում կարմիր գույնով՝ ի նշան Քրիստոսի ար-
յան: Երեխաները Ջատիկին նվիրված ոտանավորներ արտասանեցին, երգեցին,
ներկաներին հիացրին պարով:

Վերջում գոհունակության ու շնորհավորանքի խոսք ասացին դպրոցի տնօրեն
Անահիտ Պողոսյանը, քաղաքապետարանի կրթության ու սպորտի բաժնի գլխավոր
մասնագետ Թերեզա Ղարախանյանը, եկեղեցու ներկայացուցիչ Տեր Մաթևոսը:
Նրանք ընդգծեցին, որ պարապմունքը ևս մեկ հնարավորություն է մոտենալու մեր
ազգային գեղեցիկ սովորույթներին, ճանաչելու ինքներս մեզ, կարևորելու ազգային
արժեքների իմացությունը:

Վ. ՍՈՒԼԵՅԱՆՅԱՆ
Սպեփ. հ. 7 հիմն. դպրոցի նախադպրոցական
բաժանմունքի վարիչ

Ստեփանակերտի Խաչատուր Աբովյանի անվան հ. 1 հիմ-
նական դպրոցի նախադպրոցական «Արև» խումբը կազմա-
կերպել էր Ջատիկի օրվան նվիրված միջոցառում: Ներկա էր
Ասկերանի եկեղեցու քահանա տեր Էմանուելը, ում օրհնու-

թյունից հետո սկսվեց միջոցառումը: Ջարդարված դահլիճը
տոնական տրամադրություն էր ստեղծում: Ակնհայտ երևում էր,
որ երեխաները լավ են պատրաստվել: Մի կողմից նրանց հա-
զուկապը (ազգային-հայկական տարագ), մյուս կողմից՝ իրենց
իսկ ձեռամբ պատրաստած զատկական խորհրդանշանները հի-
ացնումը էին առաջացնում:

Նրանք ասմունքի, երգ ու պարի միջոցով ներկայացրին,
թե ինչպես պետք է զարդարել Ջատիկի սեղանը, և որոնք են
ավանդական կերակրատեսակները:

Խմբի դաստիարակ Թամար Դավթյանը խոստովանեց.
- Երեխաների հետ աշխատելու միայն մի մեթոդ գիտեմ,
պարզապես սիրել երեխաներին և հաշվի առնել նրանց կար-
ծիքը: Միայն այս դեպքում կարող ենք համաձայնության
գալ:

Նա նշեց նաև, որ ամեն տոն օրվա կապակցությամբ միջո-
ցառումներ են կազմակերպում: Այսօրինակ միջոցառումները
երեխաների հոգում բարություն են սերմանում:

Լուսինե ԱՐԱՋԱՆՅԱՆ

Շնորհավորանք

ԵՌԱՆԴՈՎ ՈՒ
ՆՎԻՐՈՒՄՈՎ

Համբերատար, բարի ներող,
Չարին բարի լուծում տվող,
Մեծին հարգող, փոքրին սիրող,
Հայրենիքի համար կռվող
Ուսուցիչ է մեր դպրոցում:

Ասում են՝ ուսուցչի ամենամեծ քննադա-
տը աշակերտն է: Տարիներ առաջ այսպես է
արտահայտվել դպրոցի աշակերտներից
մեկը Մարտակերտի շրջանի Վերին Հոռա-
թաղի Ք. Քոքսի անվան միջնակարգ դպրո-
ցի մաթեմատիկայի ուսուցչուհի Սվետլանա
Լալայանի մասին:

Անցել են տարիներ, սակայն անփոփոխ
է մնացել մանկավարժ-մարդու հյուսած դի-
մագիծը՝ բարեհամբույր ու բանիմաց,
եռանդուն ու պատրաստակամ, լավատես
ու կարեկից:

Սվետլանա Լալայանը ծնվել է 1955թ.
ապրիլի 10-ին, Մարտակերտի շրջանի
Դրմբոն գյուղում: 1978թ. ավարտել է Ստե-
փանակերտի մանկավարժական ինստի-
տուտի մաթեմատիկայի բաժինը:

1973թ. աշխատանքի է անցել Վերին Հո-
ռաթաղի դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկա-
յի ուսուցչուհի, իսկ 1980-ից նույն դպրոցի
փոխտնօրենն է:

Իր ողջ կյանքում նա աշխատել է
ամենացորդ նվիրումով՝ կարևորելով
մարդկային արժեքները:

Ս. Լալայանը իր առարկայի հմուտ գի-
տակ է Պրպտուն ու հետաքրքրատեր ման-
կավարժը կարողանում է վարպետորեն հա-
մադրել ավանդական և նոր մեթոդները՝
դասը դարձնելով հետաքրքիր ու արդյու-
նավետ: Մանկավարժական փորձն ու հա-
րուստ գիտելիքները նա սիրով փոխանցում
է թե՛ իր սաներին և թե՛ գործընկերներին,
տալիս նրանց հուզող ցանկացած հարցի
պատասխանը:

Անչափ սիրելով իր առարկան՝ զրու-
ցակցին շեղում է ու տանում մաթեմատիկա-
յի խայտաբղետ ու հետաքրքիր աշխարհ՝
կյանքում ամեն երևույթ կապելով մաթեմա-
տիկական ճշմարտության հետ:

Անափ հայրենասիրությամբ օժտված
այս հայուհին հարկ եղած դեպքում գորչը
փոխարինել է զենքով: 1992-1993թթ. որպես
կապավոր ծառայել է 5-րդ պաշտպանա-
կան շրջանի 2-րդ հրաձգային գումարտա-
կում:

Պետությունը բարձր է գնահատել նրա
ներդրումը Արցախյան շարժման և պատե-
րագմի մասնակցության գործում՝ պար-
զատելով «Մարտական ծառայություն»
մեդալով:

Ս. Լալայանը այսօր էլ շարունակում է
անխոնջ մանկավարժի և ակտիվ քաղաքա-
ցու իր ուղին՝ եռանդով ու նվիրումով:

60 երկար ու տքնաջան, բայց և բովան-
դակալից տարիներ է ապրել Ս. Լալայանը՝
ճաշակելով նաև շատ դառնություններ: Սա-
կայն կյանքի հանդեպ լավատեսորեն տրա-
մադրված այս կնոջը միշտ տեսնում ենք
բարի ժպիտը դեմքին, բարետես արտաքի-
նով, կանացի ու հմայիչ:

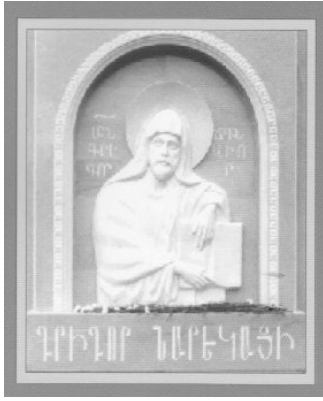
Սիրելի՛ տիկին Լալայան, ողջ կյանքի-
վը շնորհավորում է Ձեզ 60-ամյա հոբելյանի
առթիվ՝ ցանկանալով քաջառողջություն,
ուժ ու կրողով, բեղուն ու արգասաբեր աշ-
խատանք:

Թող գարնան թարմությամբ լցվի Ձեր
յուրաքանչյուր օր:

Մարտակերտի շրջանի Վերին
Հոռաթաղի Ք. Քոքսի անվան
միջնակարգ դպրոցի աշխատակազմ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ «ԳՐԻԳՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ» ՊԵՏՆԱԿԱՏԱՐԱՐՄԱԳՐՎԱԾ ՀԱՄԱՍԱՐԱՆԸ
Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Մ Է
2015-2016 ՈՒՍԱՐՎԱԿ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Ի գիտություն միջնակարգ դպրոցի շրջանավարտների հայտնում ենք, որ «Նախագորակոչային և ֆիզիկական պատրաստություն» մասնագիտության գծով թե ԱՌԿԱ, թե ՀԵՌԱԿԱ կարգով սովորել ցանկացող

անձինք, անկախ տարիքից, կարող են իրենց դիմում-հայտը և մյուս անհրաժեշտ փաստաթղթերը ներկայացնել Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» պետական տարածաշրջանային համալսարան, ուր և բուհի կողմից կազմակերպվում են նրանց ընդունելության բոլոր քննությունները:

«Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանն է կազմակերպում նաև մյուս մասնագիտությունների գծով հեռակա կարգով սովորել ցանկացող դիմորդների ընդունելության քննությունները:

Ցանկացողները կարող են «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանում ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ստանալ հետևյալ մասնագիտությունների գծով (առկա և հեռակա).

- 1. Հայոց լեզու և գրականություն
2. Ռուսաց լեզու և գրականություն
3. Անգլերեն լեզու և գրականություն (առկա)
4. Մանկավարժություն և մեթոդիկա (տարրական կրթության)
5. Պատմություն
6. Իրավագիտություն
7. Լրագրություն
8. Տնտեսագիտության տեսություն (ֆինանսներ, կառավարում, հաշվապահական հաշվառում)
9. Նախագորակոչային և ֆիզիկական պատրաստություն
10. Ինֆորմատիկա և հաշվողական տեխնիկա:

Ուսման տևողությունը. առկա ուսուցմամբ՝ 4 տարի, հեռակա ուսուցմամբ՝ 5 տարի:

ՍԱԳԻՍՏՐՈՒԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ (առկա և հեռակա ուսուցմամբ): «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի, ինչպես նաև այլ բուհերի բակալոհի, դիպլոմավորված մասնագետի որակավորում ունեցող շրջանավարտները մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու, վերամասնագիտանալու, ինքնուրույն գիտական ուսումնասիրություններ կատարելու և մագիստրոսի որակավորում ստանալու նպատակով կարող են իրենց կրթությունը շարունակել «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի մագիստրատուրայում:

կացի» համալսարանի մագիստրատուրայում: Ուսման տևողությունը. առկա ուսուցմամբ՝ 2 տարի է, հեռակա ուսուցմամբ՝ 3 տարի:

Ուսուցումը կազմակերպում է հետևյալ մասնագիտությունների գծով.

- 1. Հայոց լեզու
2. Հայ գրականություն
3. Մանկավարժություն և մեթոդիկա (տարրական կրթության)
4. Պատմություն
5. Իրավագիտություն
6. Լրագրություն
7. Տնտեսագիտության տեսություն (ֆինանսներ, կառավարում, հաշվապահական հաշվառում)
8. Ֆիզիկոլոգիա և սպորտ:

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ (առկա ուսուցմամբ): Քոլեջը կադրեր է պատրաստում հետևյալ մասնագիտությունների գծով.

- 1. Թարգմանություն և գործավարություն (հիմնական կրթությամբ՝ 4 տարի)
2. Հայոց լեզվի դասավանդում (հիմնական կրթությամբ՝ 4 տարի)
3. Ռուսաց լեզվի դասավանդում (հիմնական կրթությամբ՝ 4 տարի)
4. Ռուսական տարրական դասարաններում (հիմնական կրթությամբ՝ 4 տարի)
5. Ֆիզիկական կուլտուրա և սպորտ (հիմնական կրթությամբ՝ 4 տարի)
6. Հաշվողական տեխնիկայի և ավտոմատացված համակարգերի ծրագրային ապահովում (հիմնական կրթությամբ՝ 4 տարի)
7. Ջրոսաշրջություն (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի 6 ամիս)
8. Նախադպրոցական կրթություն (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի)
9. Էկոնոմիկա, հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի)
10. Մեքենայեր (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի)
11. Ֆինանսներ (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի)
12. Ատամնատեխնիկական գործ (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի, միջնակարգ կրթությամբ՝ 2 տարի)
13. Փոխադրումների կազմակերպում և կառավարում տրանսպորտում (հիմնական կրթությամբ՝ 3 տարի 6 ամիս, միջնակարգ կրթությամբ՝ 2 տարի 6 ամիս)

Միջնակարգ և հիմնական դպրոցների շրջանավարտները նախընտրած մասնագիտության գծով քոլեջ են ընդունվում առանց ընդունելության քննությունների. նրանք, ովքեր ունեն միջնակարգ կրթություն, իրենց ուսումը շարունակում են երկրորդ կուրսից:

«Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանին կից գործող քոլեջը գերազանց կամ հարվածային գնահատականներով ավարտողներն իրենց ուսումը համապատասխան մասնագիտությունների գծով կարող են առանց ընդունելության քննությունների շարունակել բարձրագույնի երկրորդ կամ երկրորդ կուրսերից՝ օգտվելով ուսման վճարի զգալի զեղչերից:

Համալսարանն ունի պետական կարգավիճակ. ուսանողներն ստանում են ՀՀ պետական դիպլոմ և, բնականաբար, օգտվում են պետության կողմից բուհերի համար նախատեսված բոլոր արտոնություններից: Պետությունը փոխհատուցում է ԼՂՀ պաշտպանության ժամանակ զոհված զինծառայողների երեխաների, ժամկետային զինվորական ծառայության պարտականությունները կատարելիս հաշմանդամ դարձած քաղաքացիների, առանց ծնողական խնամքի մնացած և սոցիալապես անապահով երեխաների ուսման ծախսերը: Վարձավճարները մեզ մոտ առավել մատչելի են (35-40%-ով ցածր), քան մյուս բուհերում: Համալսարանի սովորողներն ըստ սոցիալական պայմանների, բացի պետական օժանդակությունից, օգտվում են նաև համալսարանի կողմից սահմանվող զգալի զեղչերից: Այս առումով հատուկ վերաբերմունք է դրսևորվում առանձնապես գերազանց սովորող ուսանողների նկատմամբ, ընդհուպ՝ մինչև անվճար ուսուցում:

«Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի թե՛ առկա, թե՛ հեռակա բաժիններում սովորել ցանկացողները կարող են անհրաժեշտ փաստաթղթերը (դիմում, կրթության մասին փաստաթղթի բնագիր, 6 լուսանկար 3x4 չափսի, անձը հաստատող փաստաթուղթ) ներկայացնել «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան կամ իրենց ներկայացրած հայտերում առաջինը մշել «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի անունը: Տասներկուերորդ դասարանում սովորողները, մինչև միջնակարգ կրթության մասին առետեստ ստանալը, համալսարան են ներկայացնում դրան փոխարինող համապատասխան տեղեկանք:

Բուհի դռները բաց են բոլոր նրանց առաջ, ովքեր անհրաժեշտ իմացություններ կդրսևորեն և կզգուեն ընտրած մասնագիտության գծով խորը գիտելիքներ ձեռք բերել: Մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար այցելեք համալսարան (հասցե՝ ք. Ստեփանակերտ, Ազատամարտիկների 44/46) կամ զանգահարեք 94-18-59, 94-14-29 հեռախոսահամարներով:

ԳՐԻԳՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՀԱՄԱՍԱՐԱՆԻ ՌԵԿՏՐԱՏ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋՆԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՍԱՐԱՆԻ «ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏ» ՀԱՍՏԱՐԱՐՄԱԳՐՎԱԾ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՅԵՆՈՂ ԽՄԲԻ

Մենք՝ Արցախի պետական համալսարանի «Շրջանավարտ» հասարակական կազմակերպության նախաձեռնող խմբի անդամներս, հաշվի առնելով գիտության և բարձրագույն կրթության բնագավառի, միջազգային համալսարանական շարժման զարգացման միտումները, առաջնորդվելով համաշխարհային գիտակրթական գործընթացներին լիարժեք ինտեգրվելու գաղափարով, գնահատելով Արցախի պետական համալսարանի գրեթե կեսդարյա զգալի ներդրումը մեր երկրի գիտակրթական, սոցիալ-տնտեսական և հասարակական-քաղաքական համակարգի կայացման գործում, գիտակցելով Արցախի մայր բուհի հետագա զարգացման գործում նրա բազմաազգային շրջանավարտների մասնակցության, ինչպես նաև սովորող երիտասարդությանը համակողմանի աջակցություն ցուցաբերելու անհրա-

ժեշտությունը՝ մայր բուհի և նրա շրջանավարտների միջև շարունակական կապն ապահովելու նպատակով հայտարարում ենք Արցախի պետական համալսարանի «Շրջանավարտ» հասարակական կազմակերպությունն ստեղծելու մտադրության մասին և կոչ ենք անում Արցախի մայր բուհի բոլոր տարիների շրջանավարտներին՝ անդամակցել կազմակերպությանը:

Տեղեկությունների համար կարող եք դիմել.
ք. Ստեփանակերտ, Մխիթար Գոշի 5, ԱրՊՀ հանրային կապերի և լրատվության բաժին,
Էլ. հասցե. Iratu.asu@mail.ru, հեռախոսներ՝ (047) 94 91 48, (097) 25 06 35:

Խոսք հիշատակի
ՄԵԿՆ ԷԼ
ԳՆԱՑ

Հոգիս դարձյալ խռովվել է, տակնուկոտ է եղել ողջ երկրում: Փորձում եմ խեղդել մերսս կուտակված փղծուկը, չի ստացվում: Ինչպե՞ս խեղդել, ախր որերորդ անգամն է մեր ուսուցչական կոլեկտիվում, որ այնպես համագիստ, անխռով հեռանում է երկրային կյանքից, դառնում հավերժի ճամփորդ ու ճախրում դեպի երկնային կյանք...

Բայց այս անգամ ուրիշ էր... Մարդը ողջ կյանքն ապրել է Արցախի աշխարհում, գործել հայրենի գյուղում, սակայն պիտի հանգրվանի օտար ափերում: Մի՞թե արդարացի է: Կյանքում նա երկի չէր էլ պատկերացրել, որ կարող էր հայտնվել մնան իրավիճակում: Օտարություն... Ախ, այս անխիղճ ու անարդարացի կյանքն ինչ անակնկալներ ասես չի մատուցում մեզ...

Ի՞նչ անել, երբ զավակները (երկու աղջիկը և միսուճար տղան) հայտնվել են օտար ափերում՝ Կրասնոդարի երկրամասում: Չանսա՞ր նրանց կանչին, մեն ու մե՞նա՞կ ապրեր գյուղում, չտեսնե՞ր թռռներին ու ծոռներին, չուրախանա՞ր նրանց չարածճիություններով...

Նա՛ Ռիմա Գրիգորյանը, մեկն էր Աշանի միջնակարգ դպրոցի այն ուսուցիչներից, որ աշխատում էր անմնացորդ նվիրումով ու սիրով: Քիմիա էր դասավանդում: Նրա յուրաքանչյուր դաս մի ուրախություն էր: Ռեակցիաների բացատրությունը, յուրաքանչյուր մետաղի մեկնաբանում կամ որևէ բույսի խաչասերումն ու ծլարձակումը ներկայացնելն այնպիսի մեթոդներով էր կազմակերպում, որ նրա աշակերտների մոտ խոր նստվածք էր թողնում: Պատահական չէ, որ դպրոցն ավարտող աշակերտը կանգնում էր երկընտրանքի առաջ՝ քիմիա՞, թե՞ մեկ ուրիշ առարկա: Հիշում եմ, ինքս էլ նույն վիճակում էի: Սակայն մայրենիս ուսուցիչ՝ Լևոն Հարությունյանի ցանած հունդերն այնքան խորն էին, որ ինձ ձգեց մեր ուկեղենիկ մայրենին:

Սիրելի՛ ուսուցչուհի, ցավում եմ, որ հեռվից հեռու սզացիք բռնա՛հը: Հավատում եմ, որ հոգիդ այստեղ է՝ Արցախում, և փորձում է միանալ մեր ուսուցչական կոլեկտիվի այն աստղաբույլին, որ կամա՞ց-կամա՞ց դարձել է քարեղեն արձան:

Թող օտար հողը թեթև լինի քեզ վրա...

Կիանա ԻՇԽԱՆՅԱՆ
Աշանի միջն. դպրոցի
հ. լեզվի եւ գրակ.
ուսուցչուհի

ԼՈՒՍԱՐԱՐ
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
Ս. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
Հիմնադիր՝
«Լուսարար»
ՓԲԸ
Ստեփանակերտ,
Հ. Թումանյան փ. 111, ☎ 94-38-99,
E-mail: gorceter@mail.ru: www.lusarar.info
Մեքերումների եւ փաստական տվյալների ստույգությունն ապահովում են հեղինակները: Թերթը ընթերցողների հետ գրագրություն վարելու պարտավորություն չի ստանձնում:
Տպագրվում է Ստեփանակերտի «Դիզակ պլուս» ՄՊԸ-ում: Տպաքանակ՝ 3140: Ծավալը՝ տպագրական 4 մամուլ: Ստորագրված է տպագրության՝ 20.04.2015թ.:

«Լուսարար» թերթը տարածվում է միայն բաժանորդագրությամբ: